

Mathematics

Kagamitan ng Mag-aaral

Waray

Ang kagamitan sa pagtuturong ito ay magkatuwang na inihanda at sinuri ng mga edukador mula sa mga publiko at pribadong paaralan, kolehiyo, at / o unibersidad. Hinihikayat namin ang mga guro at ibang nasa larangan ng edukasyon na mag-email ng kanilang puna at mungkahi sa Kagawaran ng Edukasyon sa action@deped.gov.ph.

Mahalaga sa amin ang inyong mga puna at mungkahi.

**Mathematics – Unang Baitang
Kagamitan ng Mag-aaral sa Waray
Unang Edisyon, 2013
ISBN: 978-971-9981-62-6**

Paunawa hinggil sa karapatang-sipi. Isinasaad ng Seksiyon 176 ng Batas Pambansa Bilang 8293: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa ano mang akda ng Pamahalaan ng Pilipinas. Gayon pa man, kailangan muna ang pahintulot ng pamahalaan o tanggapan kung saan ginawa ang isang akda upang magamit sa pagkakakitaan ang nasabing akda. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang patawan ng bayad na *royalty* bilang kondisyon.

Ang mga akda / materyales (mga kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o *brand names*, tatak o *trademarks*, atbp.) na ginamit sa aklat na ito ay sa nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsikapang mahanap at mahingi ang pahintulot ng mga may karapatang-ari upang magamit ang mga akdang ito. Hindi inaangkin ni kinakatawan ng mga tagapaglathala (*publisher*) at may-akda ang karapatang-aring iyon.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim: Br. Armin A. Luistro FSC
Pangalawang Kalihim: Dr. Yolanda S. Quijano
Kawaksing Kalihim: Dr. Elena R. Ruiz

Mga Bumuo ng Kagamitan ng Mag-aaral

Convenor: Ian June Garces, Ph.D.

Consultant at Koordinator: Soledad A. Ulep, Ph.D.

Mga Manunulat: Soledad A. Ulep, Ph.D., Lydia M. Landrito, Edna G. Callanta, Allan M. Canonigo, Dana M. Ong, Guillermo P. Bautista, Jr., Erlina R. Ronda, Teresita R. Mañalac, Gladys Nivera, at Shirley Remoto

Mga Kontribyutor: Avelina Salvador, Remyllinda Soriano, Maricar D. Agao, Maricar Alamon, Emerenciana T. Angeles, Felipa Bassig, Nely Baylon, Ofelia Chingcuanco, Irene R. Chua, John Antonio Daganta, Mary Jean dela Cruz, Robecil O. Endozo, Rosalinda Formeloza, Lourdes Hulipas, Juvylennie Nardo, Michelle S. Silva, at Ma. Corazon Silvestre

Mga Tagasuri ng Nilalaman: Soledad A. Ulep, Ph.D., Lydia M. Landrito, Edna G. Callanta, Rogelio O. Doñes, Ph.D., at Robesa R. Hilario

Mga Tagasuri ng Wika: Jose Evie G. Duclay, Jomar I. Cañega, at Ma. Victoria C. Casoy

Mga Tagasalin: Gretel Laura M. Cadiiong, Virgilia D. Dableo, Rosemarie M. Guino, Ramira R. Tayoni, Ronel R. Anasarias, Mercedita S. Garcia, at Sylvia D. Villanueva

Mga Gumuhit ng Larawan: Erich D. Garcia, Eric C. de Guia, Fermin M. Fabella, Deo R. Moreno, Amphy B. Ampong, Jayson R. Gaduena, Lemuel P. Valle, Jr., Bienvenido E. Saldua, at Jayson O. Villena

Mga Naglayout: Joselito B. Asi, Aro R. Rara, at John Rey T. Roco

Encoder: Jayson R. Gaduena

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education-Instructional Materials Council Secretariat (DepEd-IMCS)

Office Address: 2nd Floor Dorm G, PSC Complex, Meralco Avenue
Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (02) 634-1054, 634-1072

E-mail Address: imcsetd@yahoo.com

YUNIT 2

Ulohan	Paypay
Mga Sensilyo ha Pilipinas	118
Sunod-sunod nga Numero ika-1, ika-2, ika-3 hasta ika-10	128
Pagkilala han Pagkakasunod-sunod han mga Butang	135
Pagdudugang nga gintitimpo an mga set ngan Pag-iiban nga hintungod han nasalin	140
Pag-iban komo Pagkumpara ngan Pagdugang	154
Pag-iban ngan Pagdugang komo Magkabaliktad nga Proseso	161
An Kapareho nga Paagi hin Paggamit an Pagdudugang (Addition) ngan Pag-iiban (Subtraction)	167
Mga Pattern hin Pagtig-ub ngan Pagbungkag hin mga Numero Gamit an Addition	175
Pagtampo han Duha nga Usa katudlo nga Numero nga may Kabug-usan kutob 18 Gamit an Sero ha Pagtampo o Pagdugang	183
Pagtampo hin Tulo nga 1-katudlo nga Numero Tipahalaba ngan Tipaubos nga may Kabug-usan ngadto han 18 Gamit an Paggrupo nga Pagtampo	189
Gamit an Pinahalaba nga Paagi Paghatag hin Rason han Karuyag Sidngon han Pagtampo o Pagdugang	194
Pagdugang nga may Kabug-usan ngadto 99 nga diri Ginbabag-o an Paggrupo	197
Pagdugang nga may Kabug-usan ngadto ha 99 nga Ginababag-o Paggrupo han mga Numero	201
Pagdugang ha Hunahuna hin Tulo nga 1-Katudlo nga Numero nga may Kabug-usan Kutob 18	207
Pagdugang ha Hunahuna hin 2- Katudlo ngan 1-Katudlo nga Numero nga Ginbabag-o an Paggrupo	214
Paghatag hin Usa Kapaagi nga Solusyon ha Problema Panmatematika Bahin han Pagdudugang han Bug-os nga Numero nga Kuwarta	220

YUNIT 2

Mga Sensilyo ha Pilipinas

Pagpahinumdom:

Asya ini an iba-iba nga sensilyo nga kuwarta ha Pilipinas ngan an ira balor

SENSILYO	BALOR ha pulong	BALOR ha simbolo
	5 ka sentimo	5 ka sintabos
	10 ka sentimo	10 ka sintabos
	25 ka sentimo	25 ka sintabos
	1 piso	1 peso
	5 nga piso	5 nga pesos
	10 nga piso	10 nga pesos

Buruhaton 1: Pagpadisa an nawong nga ada han sensilyo ngadto han kaluyo. Igsurat an eksakto nga letra han kada numero ha imo **notebook**.

Atubangan

Kaluyo

Pagpakusog hiton Pag-aram

Buruhaton 2: Isiring an eksakto nga balor han kada sensilyo.

1.		10 ¢	₱ 10.00
2.		10 ¢	₱ 1.00
3.		5 ¢	₱ 5.00
4.		5 ¢	₱ 5.00
5.		25 ¢	₱ 5.00
6.		10 ¢	₱ 10.00

Buruhaton 3: Igsurat an eksakto nga kantidad han kada sensilyo.

1. _____

2. _____

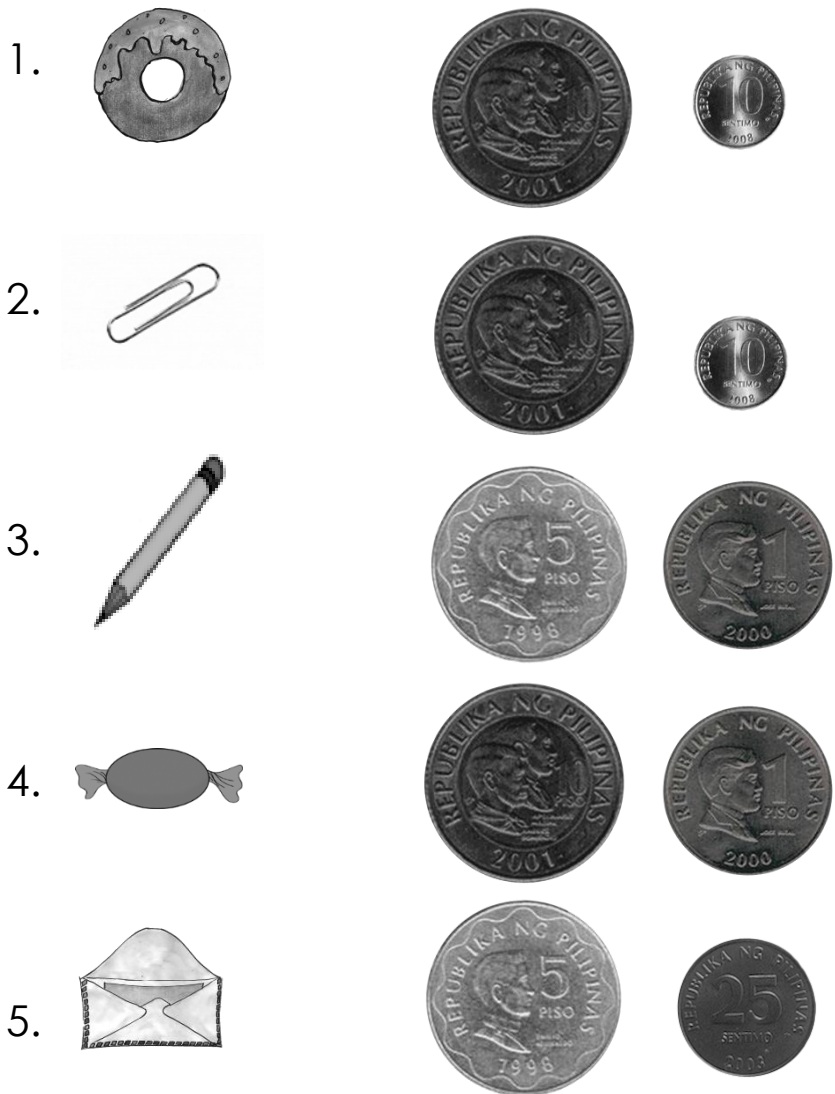
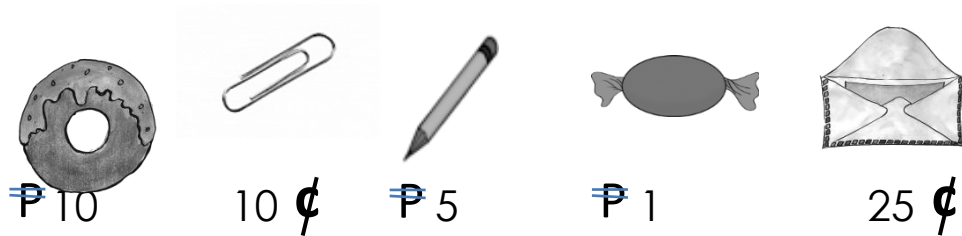
3. _____

4. _____

5. _____

Balay Pag-aradman

Karuyag ni Kim maghatag hin eksakto nga kantidad para ha ira proyekto. Igsiring an sensilyo nga kinahanglan niya gamiton.

Pagpahinumdom:

lini an pipira nga kuwarta nga papel dinhi ha Pilipinas. Gintatawag gihapon ini nga **peso bills**. An simbolo nga gingagamit ha pagpapakita han balor ₱.

Kwarta nga papel An aton pagbasa An aton Pagsurat

Baynte pesos ₱ 20.00

Singkuwenta pesos ₱ 50.00

Usa ka gatos pesos ₱ 100.00

Buruhaton 1: Igsurat an eksakto nga kantidad han kuwarta nga papel ha imo **notebook**.

Pili ha mga masunod:

- a. ₱ 50.00 b. ₱ 100.00 c. ₱ 20.00

1.

2.

3.

Buruhaton 2: Igsurat ha imo **notebook** an kantidad han mga kuwarta nga papel.

₱ 50.00

₱ 20.00

₱ 100.00

₱ 50.00

₱ 100.00

₱ 20.00

₱ 20.00

₱ 100.00

₱ 50.00

Pagpakusog han Pag-aram: Gusto ni Clark umupod kan iya nanay pamalit. Pilia an kuwarta nga papel nga nagpapakita kun pira an iya sadang gamiton.

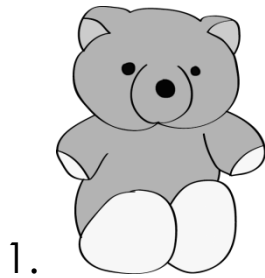
1.
₱ 20.00

2.
₱ 100.00

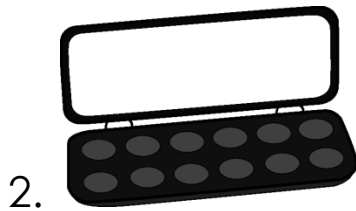
3.
₱ 50.00

Balay Pag-aradman

Pagsumpaya an sakto nga letra para mapalit an nasunod nga mga butang.

₱ 100.00

₱ 20.00

₱ 50.00

Sunod-sunod nga Numero ika-1, ika-2, ika-3 hasta, ika-10

Pagpahinumdom:

May ada programa an Grade 1 – klase han Mabini. Napulo nga mga bata an magsusul-ot han ira paborito nga bado para ha programa. Matindog hira ngatanan ha atubangan han klase.

Mary
ika-1
ikasiyahan

Marlon
ika-2
ikaduha

Josie
ika-3
ikatulo

Jose
ika-4
ikaupat

Bea
ika-5
ikalima

Jun
ika-6
ikaunom

Jona
ika-7
ikapito

Nely
ika-8
ikawalo

Pat
ika-9
Ikasiyam

Jane
ika-10
ikanapulo

An mga numero nga ika-1, ika-2, ika-3, ika-4, ika-5, ika-6, ika-7, ika-8, ika-9, ika-10 an gintatawag nga magkakasunod nga Numero (**ordinal numbers**). Ini an nagpapakita han pagkakasunod-sunod han mga butang ngan tawo nga igin-aayad.

Paypay han Buruhaton 1: Kopyaha ha imo **notebook**.
Pagsumpaya an magkakasunod nga numero ha
simbolo nga aada ha Column A ngan kapadis nga
pulong nga aada ha Column B. Gamit hin bagis.

Column A

Column B

ika-1

ikasiyam

ika-2

ikaupat

ika-3

ikaduha

ika-4

ikalima

ika-5

ikaunom

ika-6

ikawalo

ika-7

ikanapulo

ika-8

ikasiyahan

ika-9

ikatulo

ika-10

ikapito

Paypay han Buruhaton 2: Pruybahi pagsurat hin magkakasunod nga numero. Igsurat an kada numero makaduha ha iyo **notebook**.

ika-1	<hr/> <hr/> <hr/>
ika-2	<hr/> <hr/> <hr/>
ika-3	<hr/> <hr/> <hr/>
ika-4	<hr/> <hr/> <hr/>
ika-5	<hr/> <hr/> <hr/>

ika-6	<hr/> <hr/> <hr/>
ika-7	<hr/> <hr/> <hr/>
ika-8	<hr/> <hr/> <hr/>
ika-9	<hr/> <hr/> <hr/>
ika-10	<hr/> <hr/> <hr/>

Paypay han Buruhaton 3: Kitaa an mga butang. Batona an mga pakiana han pagsurat hin simbolo han magkakasunod nga numero.

Ikapira an **toothbrush**?

Ikapira an tasa?

Ikapira an martilyo?

Ikapira an panyo?

Ikapira an gunting?

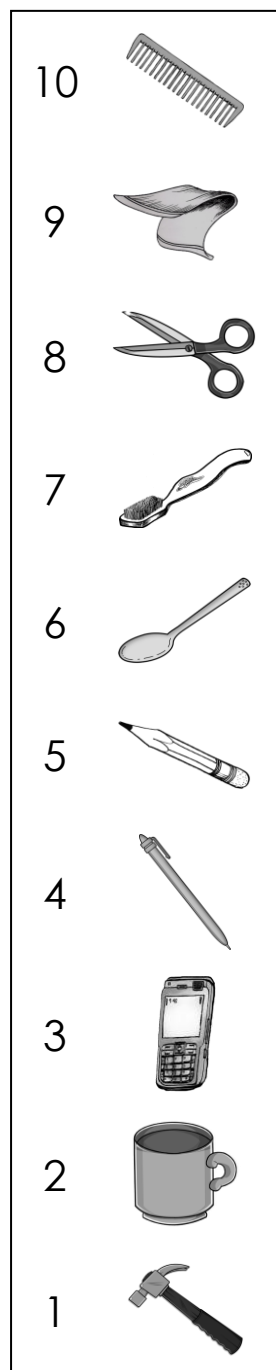
Ikapira an lapis?

Ikapira an **brush**?

Ikapira an kutsara?

Ikapira an **ballpen**?

Ikapira an **cellphone**?

Pag-aradman ha Balay

Igsurat makaduha an mga pulong ha imo **notebook**.

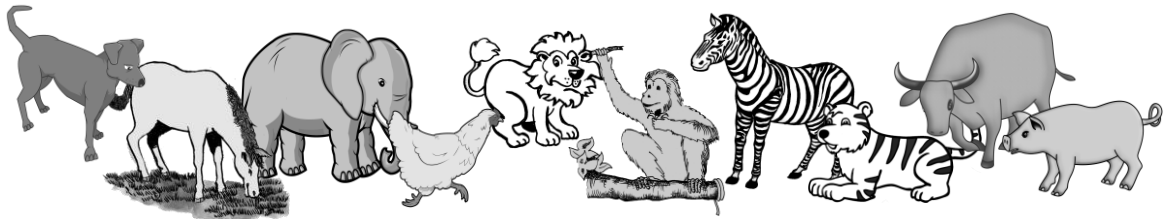
ikasiyahan	<hr/> <hr/> <hr/>
ikaduha	<hr/> <hr/> <hr/>
ikatulo	<hr/> <hr/> <hr/>
ikaupat	<hr/> <hr/> <hr/>
ikalima	<hr/> <hr/> <hr/>

ikaunom	<hr/> <hr/> <hr/>
ikapito	<hr/> <hr/> <hr/>
ikawalo	<hr/> <hr/> <hr/>
ikasiyam	<hr/> <hr/> <hr/>
ikanapulo	<hr/> <hr/> <hr/>

Pagkilala han Pagkakasunod-sunod han mga Butang

Pagpahinumdom:

Pumakadto ha **zoo** hi Jason ngan han iya pamilya. Nakakita hiya didto hin iba-iba nga hayop.

Ido an **ika-1** nga hayop tikang ha wala.

Kabayo an **ika-2** nga hayop tikang ha wala.

Elepente an **ika-3** nga hayop tikang ha wala.

Ugang an **ika-4** nga hayop tikang ha wala.

Leon an **ika-5** nga hayop tikang ha wala.

Ulot an **ika-6** nga hayop tikang ha wala.

Zebra an **ika-7** nga hayop tikang ha wala.

Tigre an **ika-8** nga hayop tikang ha wala.

Karabaw an **ika-9** nga hayop tikang ha wala.

Baboy an **ika-10** nga hayop tikang ha wala.

Paypay han Buruhaton 1: Igsurat ha blangko an imo baton ha mga nasunod nga pakiana ha imo papel.

M A T H E M A T I C S

Ano an ikasiyahan nga letra? _____

Ano an ikaupat nga letra? _____

Ano an ikanapulo nga letra? _____

Ano an ikapito nga letra? _____

Ano an ikawalo nga letra? _____

Ano an ikalima nga letra? _____

Ano an ikaduha nga letra? _____

Ano an ikasiyam nga letra? _____

Ano an ikatulo nga letra? _____

ano an ikaunom nga letra? _____

Ano nga letra an may kapareho? _____

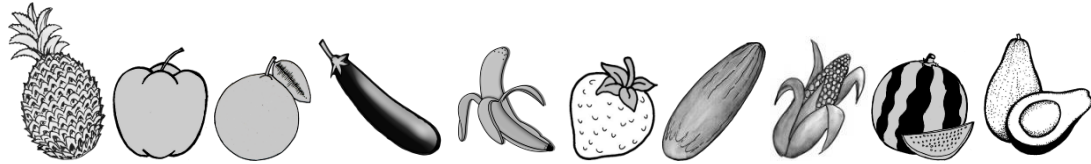
Ano an ira pagkakasunod-sunod? _____

Buruhaton 2: Drowinga ngan kolori an mga butang.
Pagtikang ha wala.

1. Kolori hin dulaw an ika-1 nga butang.
2. Kolori hin pula an ika-4 nga butang.
3. Kolori hin berde an ika-8 nga butang.
4. Kolori hin asul an ika-10 nga butang..
5. Kolori hin rosas an ika-5 nga butang.
6. Kolori hin granate an ika-9 nga butang.
7. Kolori hin aranghita an ika-2 nga butang
8. Kolori hin tsokolate an ika-7 nga butang.
9. Kolori hin granate an ika-3 nga butang.
10. Kolori hin darag an ika-6 nga butang.

Buruhaton 3: Tikang ha wala igsurat hin sunod-sunod nga numero han kada prutas ngan utanon ha imo papel.

1. _____

6. _____

2. _____

7. _____

3. _____

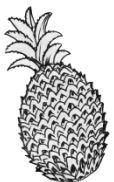
8. _____

4. _____

9. _____

5. _____

10. _____

Balay Pag-aradman :Kitaa an mga drowing.Himua an ginsisiring ha imo papel. Pagtikang ha tuo.

1. Lidongi an **ika-1** 6 nga butang.
2. Igdrowing an **ika-1** 10 nga butang.
3. Igkahon an **ika-1** 3 nga butang.
4. Butangi hin bagis an **ika-1** 7 nga butang.
5. Butangi hin ekis an **ika-1** nga butang.
6. Butangi hin tulo nga bagis an **ika-8** nga butang.
7. Butangi hin ekis an **ika-4** nga butang.
8. Butangi hin tsek an **ika-9** nga butang.
9. Butangi hin kahon ngan lidongi an **ika-2** nga butang.
10. Lidongi hin duka ka otro an **ika-5** nga butang.

Pagdudugang nga gintitampo an mga set ngan Pag-iiban nga hintungod han nasalin

Pagpahimundom

<p style="text-align: center;">Problema 1</p> <p style="text-align: center;">May ada 5 nga holer hi Ronald. Gintagan pa hiya hin duha han iya bugto. Pira na an iya holer ngatanan?</p> <p style="text-align: center;">Solusyon Gamit an ilustrasyon:</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p style="text-align: center;">" 5 ngan 2 an 7"</p> <p>Sanglit, may ada 7 nga holer hi Ronald.</p>	<p style="text-align: center;">Problema 2</p> <p style="text-align: center;">Kun hi Ronald may ada yana 7 nga holer ngan iya ginhatag an 3 ha iya patod, pira na la an nasalin kan Ronald?</p> <p style="text-align: center;">Solusyon Gamit an ilustrasyon:</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p style="text-align: center;">"7 ginkuhaan hin 3 an 4"</p> <p>Soanglit, may ada 4 nga nasalin nga holer kan Ronald.</p>
--	---

Kitaa naton an ilustrasyon ha numero nga paagi:

$$\begin{array}{ccccccc}
 5 & + & 2 & = & 7 & & 7 & - & 3 & = & 4 \\
 \uparrow & & \uparrow & & \uparrow & & \uparrow & & \uparrow & & \uparrow \\
 \text{durugangan} & & \text{gindugang} & & \text{kabug-} & & \text{an iibanan} & & \text{an gin-iban} & & \text{An nasalin} \\
 & & & & \text{usan} & & & & & &
 \end{array}$$

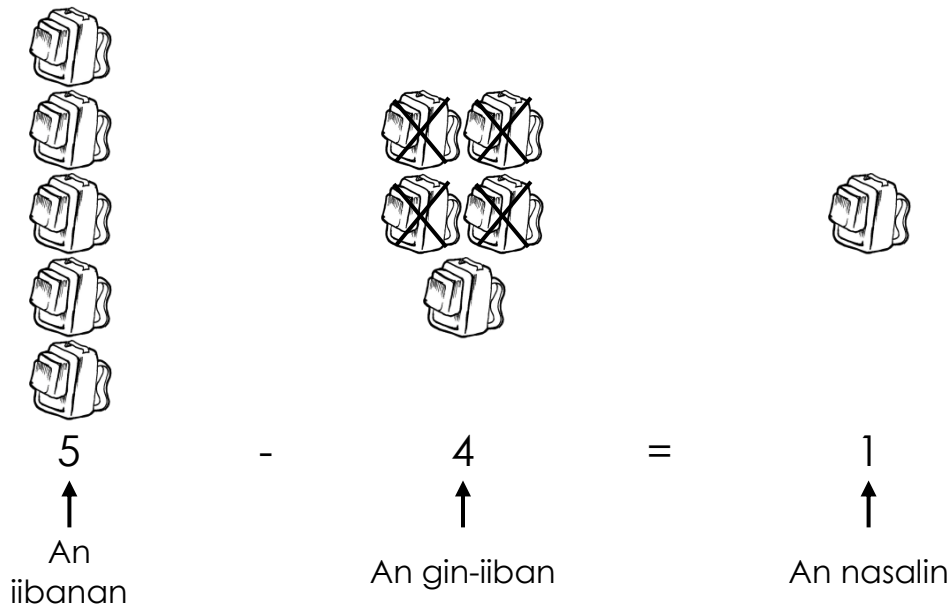
Pagdudugang an proseso han pagtitimpo han duha nga grupo. An numero nga igindudugang an finatawag nga durugangan. An simbolo nga “**plus**” (+) an gingagamit ha pagdudugang. Ang baton ha Pagdudugang an gintatawag nga gintimpuhan (sum). An simbolo nga (=) an nagpapakita nga pareho an balor han duha nga numero

Pananglitan:

$$\begin{array}{ccccccc}
 \begin{array}{c} \text{6 apples} \\ \uparrow \\ \text{Durugangan} \end{array} & + & \begin{array}{c} \text{4 apples} \\ \uparrow \\ \text{Gindugang} \end{array} & = & \begin{array}{c} \text{10 apples} \\ \uparrow \\ \text{Kabug-usan} \end{array}
 \end{array}$$

$6 + 4 = 10$ an pananglitan han numero nga paagi hin paghahatag hin solusyon. Gintatawag ini nga pulong nga pagdudugang.

An proseso han pag-iiban o pagkuha tikang ha usa nga **set** an gintatawag nga pag-iiban o **subtraction**. An simbolo nga -, ginbabasa nga **minus** an siyahan nga tigaman hini.

An **Minuend** (iibanan) an numero nga iibanan. Asya ini an numero nga kun diin kita naiban.

An **Subtrahend** (gin-iiban) an numero nga gin-iiban. Asya ini an numero nga kun diin aton gin-iiban.

An **Difference** an baton ha **subtraction** (pag-iiban).

Buruhaton 1: Basaha an kada problema. Igpakita ini ha porma hin drawing o dayagram. Kahuman, igsurat ini ha numero nga paagi.

1. May ada 8 nga pula nga lobo ngan 4 nga berde nga lobo. Pira ngatanan an mga lobo?

Numero nga paagi: <input type="text"/> _ <input type="text"/> = <input type="text"/>

2. Nangolekta hi Ronald hin 2 nga pangtion. Hi Michelle nanguha hin 10 nga pangtion. Pira ngatanan an ira pangtion?

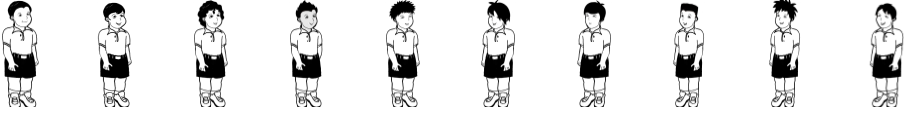

Numero nga paagi: <input type="text"/> _ <input type="text"/> = <input type="text"/>

3. May ada 5 nga kendi hi Ana ngan hi Maria may 4 nga payong. Pira ngatanan an ira payong?

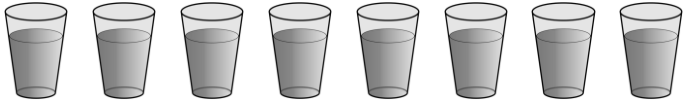

Numero nga paagi: <input type="text"/> _ <input type="text"/> = <input type="text"/>

Buruhaton 2: Basaha an mga problema. Igpakita ini ha porma hin drowing o dayagram. Kahuman, igsurat ini ha numero nga paagi.

1. May ada 10 nga bata ha grupo. Kun malakat an 6 ha ira, pira na la an masasalin?

Numero nga paagi: <input style="width: 40px; height: 40px;" type="text"/> <input style="width: 40px; height: 40px;" type="text"/> = <input style="width: 40px; height: 40px;" type="text"/>

2. Nainom hi Lea hin 8 kabaso nga tubig ha bug-os nga adlaw. Kun mainom hiya hin 2 kabaso nga tubig ha aga, pira kabaso nga tubig an iya maiinom magkulop?

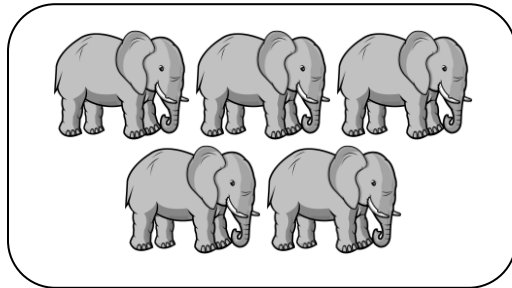

Numero nga paagi: <input style="width: 40px; height: 40px;" type="text"/> <input style="width: 40px; height: 40px;" type="text"/> = <input style="width: 40px; height: 40px;" type="text"/>

3. May 10 nga tamsi ha tangkal. Nakalupad an 5. Pira an nabilin nga tamsi ha tangkal?

Numero nga paagi: <input style="width: 40px; height: 40px;" type="text"/> <input style="width: 40px; height: 40px;" type="text"/> = <input style="width: 40px; height: 40px;" type="text"/>

Buruhaton 3: Pilia an eksakto nga pamulong numero

1. Pira an ngatanan nga elepante?

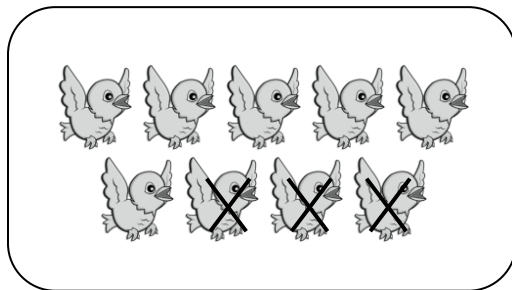

$$4 - 3 = 1$$

$$2 + 3 = 5$$

$$3 + 4 = 7$$

2. Pira nga tamsi an nabilin?

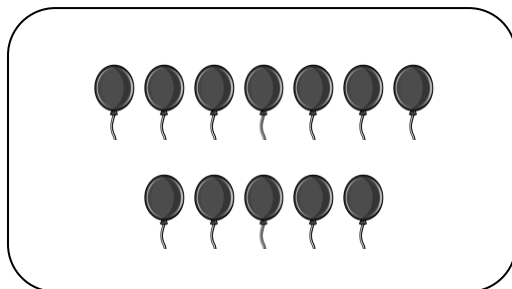

$$6 - 3 = 3$$

$$9 - 3 = 6$$

$$6 + 3 = 9$$

3. Pira nga lobo kun pagtitimpuhon ngatanan?

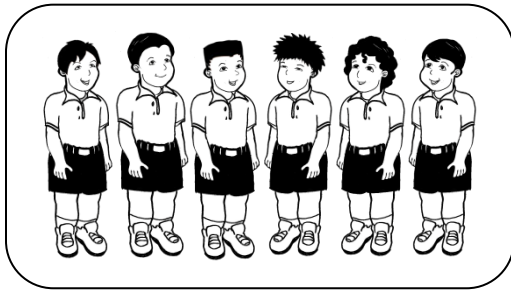

$$7 + 4 = 11$$

$$7 - 5 = 2$$

$$7 + 5 = 12$$

4. Pira ngatanan an mga bata?

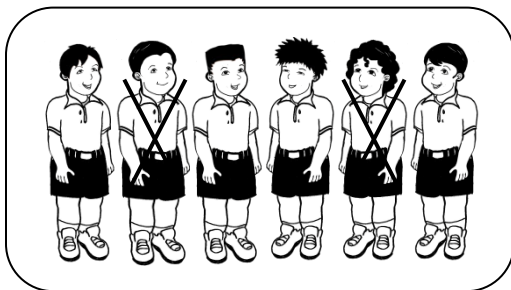

$$3 + 2 = 5$$

$$4 + 2 = 6$$

$$4 - 2 = 2$$

5. Pira an nabilin nga mga bata?

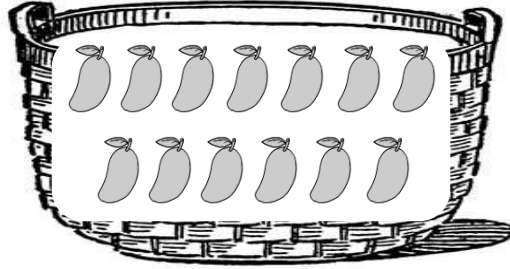
$$4 + 2 = 6$$

$$4 - 2 = 2$$

$$6 - 2 = 4$$

Buruhaton 4: Pilia an letra han eksakto nga baton

1. Pinmalit hi nanay hin 13 nga hinog nga mangga. Kun ginhatag niya an 8 ha iya mga anak nga babayi, pira nga mangga an nasalin?

$$13 + 8 = 21$$

$$13 - 5 = 8$$

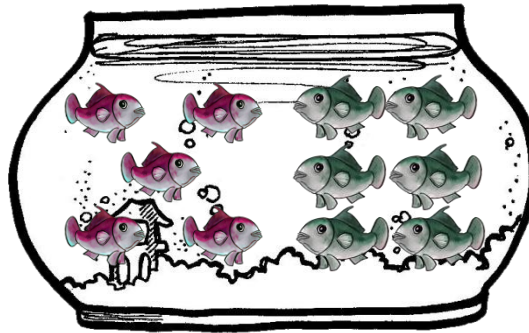
$$13 - 8 = 5$$

A

B

C

2. May ada 6 nga berde nga isda ngan 5 nga pula ng isda. Pira ngatanan an mga isda?

$$6 + 5 = 11$$

$$6 - 5 = 1$$

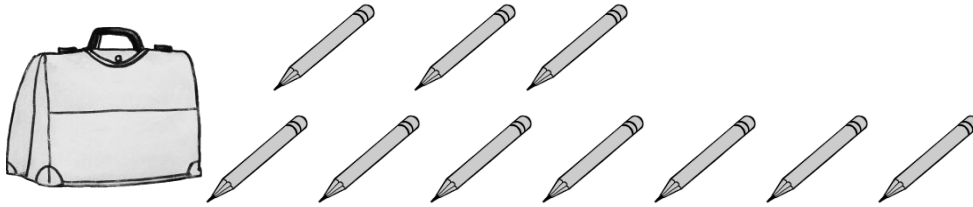
$$6 + 8 = 14$$

A

B

C

3. May ada 3 nga lapis hi Karen ha bag..
Gindugngan pa niya hin 7 nga lapis. Pira ngatanan an lapis ha bag?

$$7 + 5 = 12$$

$$7 - 3 = 4$$

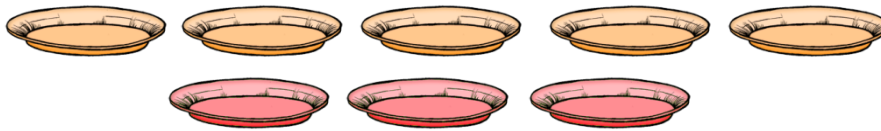
$$3 + 7 = 10$$

(A)

(B)

(C)

4. Nag-andam hi Liza hin 5 nga kolor aranghita nga pinggan ngan 3 nga pula nga pinggan.
Pira ngatanan an pinggan nga gin-andam ni Liza?

$$5 + 3 = 8$$

$$2 + 3 = 5$$

$$5 - 3 = 2$$

(A)

(B)

(C)

5. May 6 ada 14 nga kamatis.. Kun 9 hini an diri hinog, pira ngatanan an hilaw?

$$9 + 5 = 14$$

$$14 - 9 = 5$$

$$9 - 5 = 4$$

(A)

(B)

(C)

Buruhaton 5: Igsurat an pamulong numero ha imo papel. Igsurat an numero ha blangko nga kahon ngan an **plus** (+) o **minus** (-) nga simbolo ha lidong.

1. May ada 5 nga babayi ngan 4 nga lalaki ha kada grupo.

Pira ngatanan an mga bata ha kada grupo?

$$\square \bigcirc \square = \square$$

2. May ada 10 nga tamsi ha puno. Lumupad an 4.

Pira an nasalin?

$$\square \bigcirc \square = \square$$

3. May 6 nga babayi nga nagmumulay o nag-uuyag samtang may 3 nga babayi nga nag-aaram. Pira nga tanan an mga babayi?

$$\square \bigcirc \square = \square$$

4. May ada 10 ng isda ha **aquarium**. Gindugngan ni Gale hin 2 pa nga isda. Pira na ngatanan an isda?

$$\square \bigcirc \square = \square$$

5. May ada 8 nga bata ha grupo. Kun umuli na an duha. Pira na la an nasalin?

$$\square \bigcirc \square = \square$$

Balay Pag-aradman 1 “Pamilnga an mensahe”: Buligi naton an bata nga babayi makauli ha ira balay. Igsurat an letra ha imo papel nga angay ha pamulong numero para mabaton an problema ha kada numero.

1. Pumalit hi nanay hin 3 nga mansanas ngan 2 nga saging. Pira ngatanan an mga prutas?	$3 + 1 = 4$ T	$3 + 2 = 5$ I	$3 - 1 = 2$ M	$3 - 2 = 1$ S
2. Ginpapakaon ni Vicky an 5 nga ido. Kun may duha pa nga maapi, pira na ngatanan an mga ido?	$5 + 2 = 7$ L	$5 - 2 = 3$ T	$2 + 6 = 8$ A	$4 - 2 = 2$ N
3. May ada ako 12 nga pula nga lobo ngan 10 nga asul nga lobo. Pira ngatanan an mga lobo?	$12 - 10 = 2$ F	$12 - 5 = 7$ P	$10 + 5 = 15$ M	$12 + 10 = 22$ O
4. Nagluto hi nanay hin 12 nga bonay. Ginkaon nira an 6 nga bonay. Pira nga bonay an nasalin?	$12 + 6 = 18$ U	$12 - 6 = 6$ V	$12 + 8 = 20$ C	$12 - 8 = 4$ E

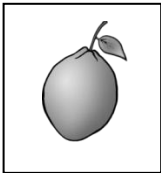
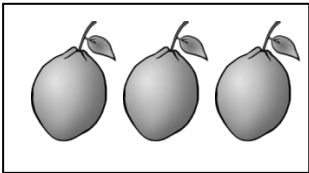
5. May ada 14 nga lobo ha kuwarto. Kun magbuto an 6, pira nala an masasalin?	$14 - 6 =$ 20 E	$14 + 6 =$ 20 B	$6 + 14 =$ 20 U	$15 - 6 =$ 9 K
6. Pinalit 10 nga bonay hi Nanay. Ginluto niya an 2. Pira an nasalin?	$10 + 2 =$ 12 T	$2 + 8 =$ 10 I	$10 - 2 =$ 8 M	$8 - 2 = 6$ S
7. Namurot hi tatay hin 13 nga mangga. Kun ginhatag niya an 5 nga mangga kan Luz, pira na la an masasalin ha iya?	$13 + 5 =$ 18 R	$13 - 5 =$ 8 A	$5 + 10 =$ 15 D	$2 + 13 =$ 15 J
8. May ada 10 nga babayi ngan 5 nga lalaki. Pira hira ngatanan?	$1 + 5 = 6$ S	$10 - 5 =$ 5 Y	$10 + 5 =$ 15 T	$10 - 1 =$ 9 O
9. An an 7 ibanan hin 4:	$7 - 4 = 3$ H	$7 + 4 =$ 11 P	$7 + 14 =$ 21 M	$14 - 7 =$ 7 F

Message:

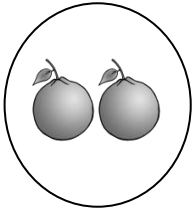
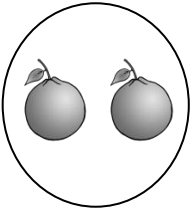
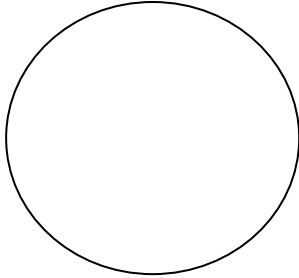
1	2	3	4	5	6	7	8	9	

Balay Pag-aradman 2

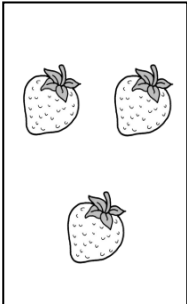
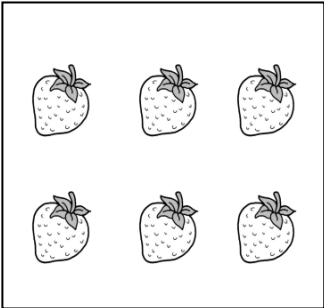
Igdrowing an prutas ha kada porma para magpareho an numero han mga prutas hiton aada ha tuo. Igsurat ini ha numero nga paagi.

1. ngan ma

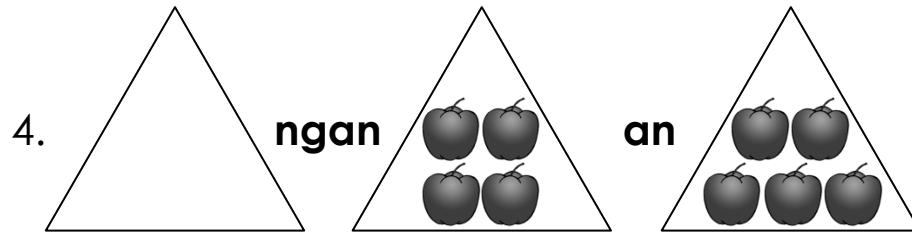
Pamulong numero: _____

2. ngan an

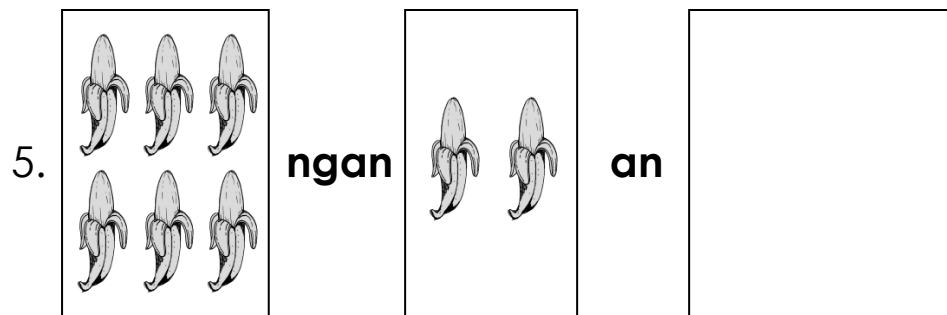
Pamulong numero: _____

3. ngan an

Pamulong numero: _____

Pamulong numero: _____

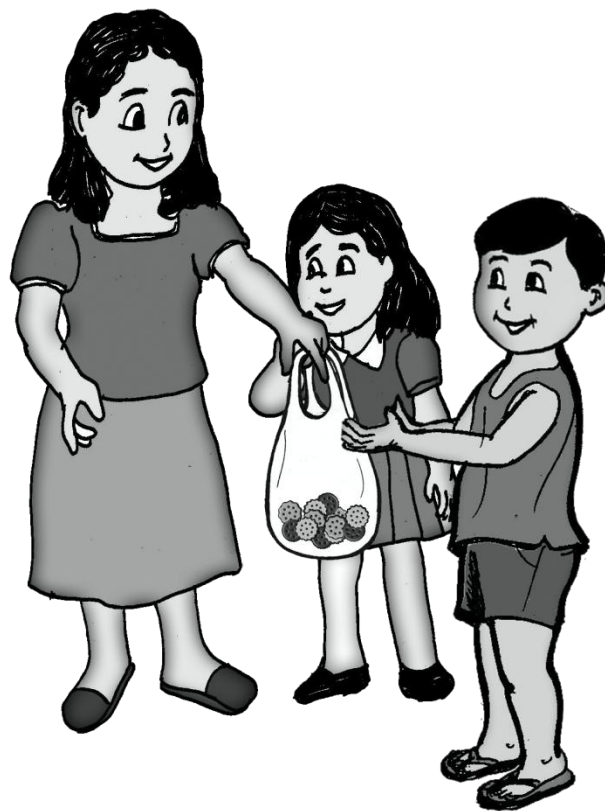
Pamulong numero: _____

Pag-iban komo Pagkumpara ngan Pagdugang

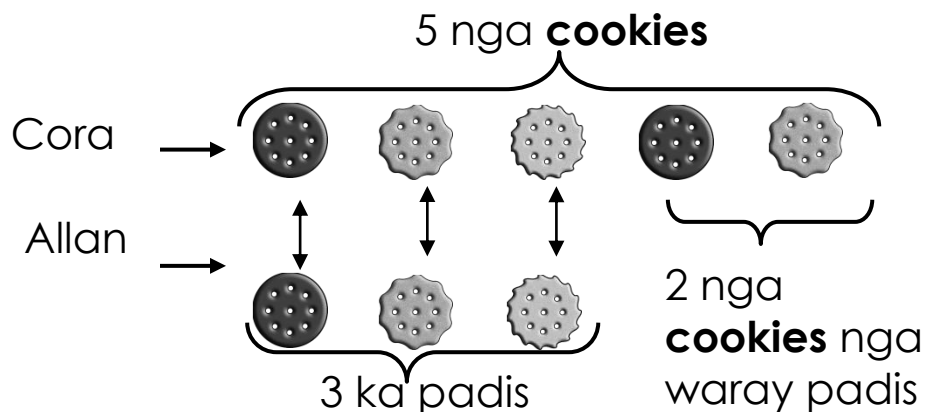
Pagpahinumdom:

Problema Panmatematika:

1. Hi Nanay naghatag hin 5 nga kendi kan Cora ngan 3 nga kendi kan Allan. Pira kadarudamo an kendi ni Cora kuntra Allan?

Pamaagi 1: Pag-iban komo pagkumpara

Hi Cora mayda duha nga **cookies** nga waray padis. Salit hi Cora may 2 ka darudamo nga **cookies** kuntra kan Allan .

An pag-iban nga pamulongpara han proseso asya in: $5 - 3 = 2$

Pamaagi 2: An pag-iban komo pagdugang

Ini nga problema panmatematika puydi liwat masolbar pinaagi hin pagbiling han nawawara nga **addends**. Salit, an pakiana nga “Pira an akun idudugang ha 3 para makakuha hin 5 ?” Puydi masurat nga:

$$3 + \square = 5$$

Kun idugang mo an 1 ha 3 makakuha ka hin 4 ngan kun dugngan mo pa ma usa makakuha ka hin 5. Kinahanglan mo dugngan ma 2 an 3 para makakuha hin 5. Salit, hi Cora darudamo hin 2 nga **cookies** kuntra kan Allan.

An pag-iban nga pamulong para han proseso asya in: $5 - 3 = 2$

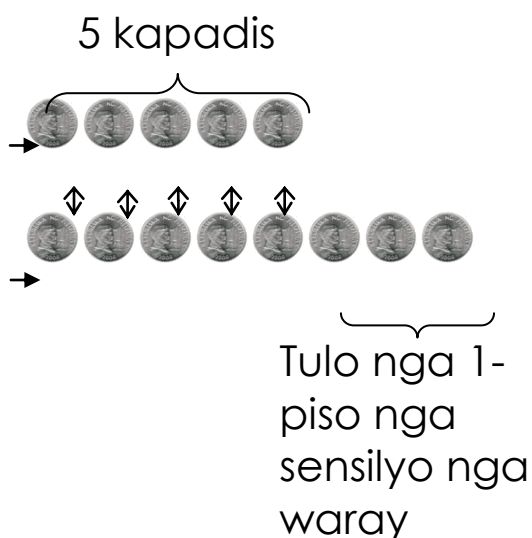
Problema 2:

Hi Ana may lima ka piso nga sensilyo? Karuyag niya pumalit hin biskuwit nga nakantidad hin 8 ka pisos. Pira paman nga kuwarta an iya kinahanglan?

Pamaagi 1: Pag-iban komo pagkumpara
Ha pagkumpara, may ada ka han masunod

Hi Ana may ada lima
nga 1-piso nga sensilyo.
An biskwit nakantidad
hin 8 pisos.

Salit, hi Ana nakinahanglan pa hin 3 pesos para hiya makapallit hin biskuwit.

An pag-iban nga pamulong para han proseso asya in: $8 - 5 = 3$

Pamaagi 2: An pag-iban komo pagdugang

An iba pa nga pamaagi pagsolbar asya in paghunahuna hin kantidad nga kinahanglan igdugang ha 5 ka pesos para makakuha hin 8 pisos. Salit an baton ha pakiana nga “Ano an akun igdudugang ha 5 para makakuha hin 8?” Puydi naton masurat nga:

$$5 + \square = 8$$

Kun idudugang mo an 1 ha 5, makakakuha ka hin 6; kun dugngan mo pa ma 1 makakakuha ka hin 7; ngan kun dugngan mo pa ma 1 makakakuha ka hin 8. Salit, kinahanglan pa ni Ana hin 3 ka pisos para hiya makapalit hin biskwit.

An pag-iban nga pamulong para han proseso asya in:

$$8 - 5 = 3$$

An problema panmatematika “Pira pa kadarudamo?” ngan “Pira pa kadamo?” nakinahanglan hin pagbiling han salin. An salin puydi pinaagi hin “pagpadis” o ha pagbiling han nawawara nga gindugang. An duha nga pamaagi in may kalabtanan han proseso han pag-iban.

Buruhaton: Solbara ha imo papel ini nga problema panmatematika ha iba-iba nga pamaagi.

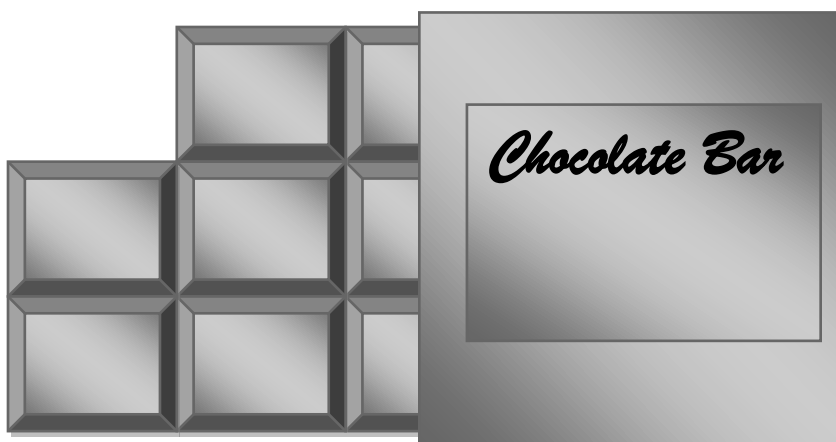
1. Hi Edna may 5 nga tsokoleyt bars.
Hi Kim may 7 nga tsokoleyt bars.
Pira ka darudamo an tsokoleyt bars ni Kim kuntra kan Edna ?
2. Hi Dana may 3 ka pisos.
Gusto niya pumalit hin **ballpen** nga nakantidad hin 8 pisos.
Pira paman nga kuwarta an iya kinahanglan?
3. Hi Lino may 6 nga uro-awto.
Hi Rico may 4 nga uro-awto.
Pira ka mas darudamo nga uro-awto may ada hi Lino kuntra kan Rico?
4. Hi Mr. Ruiz nagsiring han iya mga bata pagdara hin 10 nga krayola.
Hi Beth mayda 6 nga krayola.
Pira kadamo pa nga krayola an kinahanglan ni Beth ?
5. Hi Lily may 3 nga aranghita.
Mayda hiya 7 nga mga sangkay.
May plano hiya paghatag hin aranghita ha iya mga sangkay.
Pira pa nga aranghita an iya kinahanglan para matagan niya an iya ngatanan nga sangkay?

Balay Pag-aradman

A. Solbara an problema panmatematika ha imo **notebook** ha iba-iba nga pamaagi:

1.

a. May ada ka ba sadang nga kuwarta pagpalit han butang ha ubos? Ig-isplikar an imo baton.

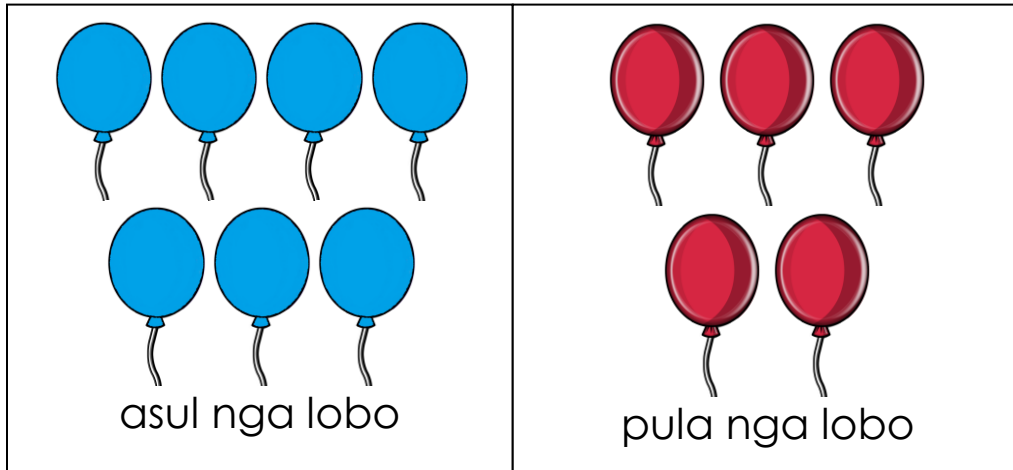

Kantidad o balor: 10 pisos

b. Pira pa nga kuwarta an iya kinahanglan pagpalit hin kendi?

2. An drawing ha ubos nagpapakita han asul nga lobo ngan pula nga lobo. Pira ka darudamo an asul nga lobo kuntra han pula nga lobo?

B.

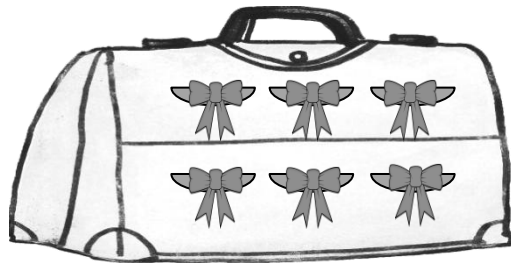
1. Igsurat an imo kalugaringon nga problema panmatematika nga sadang masolbar pinaagi hin “pagpadis” o kun “pagbiling han igindudugang”.
2. Solbara an problema panmatematika nga imo ginsurat.

Pag-iban ngan Pagdugang komo Magkabaliktad nga Proseso

Pagpahinumdom:

Hi Gale may 6 nga kimpit ha iya bag.
Ginhatag niya an 2 ka kimpit ha iya bugto? Pira paman ka kimpit an nasalin ha sulod han iya bag?

Pamaagi:

“an 6 gin-ibanan hin 2 ma 4 nala.”
Salit, may 4 nga kimpit nga nasalin ha bag.

An “6 ibanan ma 2 an salin 4 nala”, iginpapakita han pamaagi nga,

$$6 - 2 = 4$$

Panginanua nga kun an 4 idudugang ha 2, an kabug-usan in 6. Ini iginpapakita ha pamaagi nga,

$$2 + 4 = 6$$

Salit masiring kita nga, kun an $6 - 2 = 4$ masunod liwat nga an $2 + 4 = 6$. Ngan, kun an $2 + 4 = 6$ masunod liwat nga an $6 - 2 = 4$ ngan $6 - 4 = 2$.

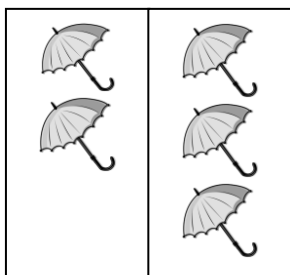
Ini nga proseso nagpapakita hin pag-iban ngan pagdugang nga pamaagi.

Buruhaton 1: Pilia an letra ha grupo B nga nagpapakita han eksakto nga magkabaliktad nga proseso ha grupo A.

Grupo A

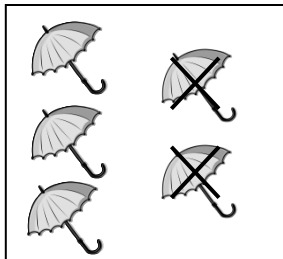
Grupo B

1.

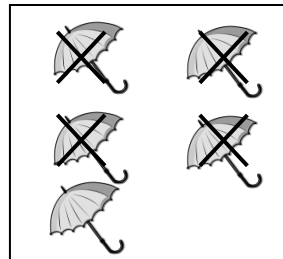
$$2 + 3 = 5$$

a.

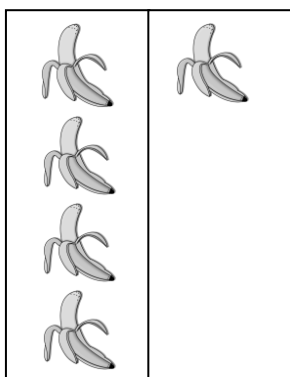
$$5 - 2 = 3$$

b.

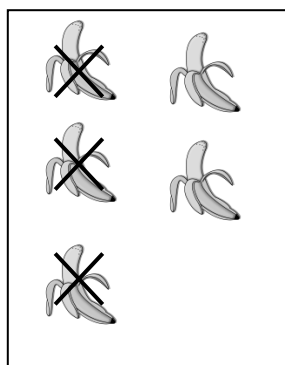
$$5 - 4 = 1$$

2.

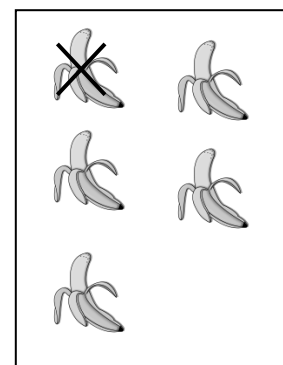
$$4 + 1 = 5$$

a.

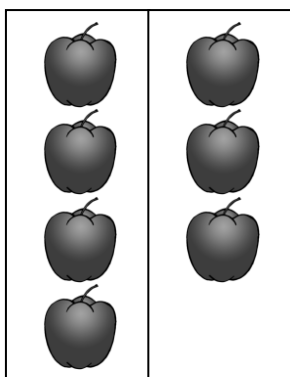
$$5 - 3 = 2$$

b.

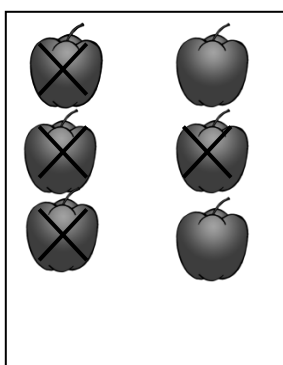
$$5 - 1 = 4$$

3.

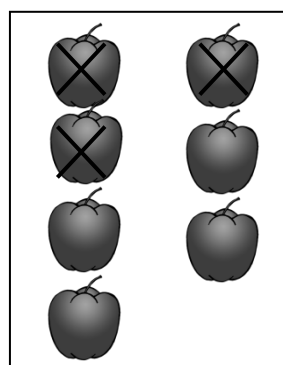
$$4 + 3 = 7$$

a.

$$7 - 4 = 3$$

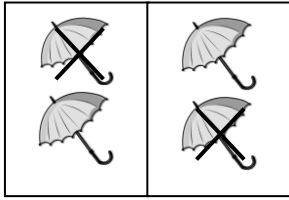
b.

$$7 - 3 = 4$$

Grupo A

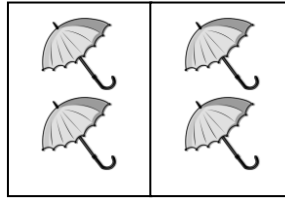
4.

$$4 - 2 = 2$$

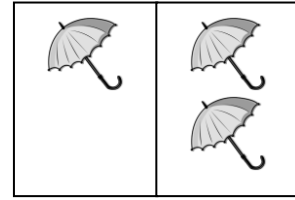
Grupo B

a.

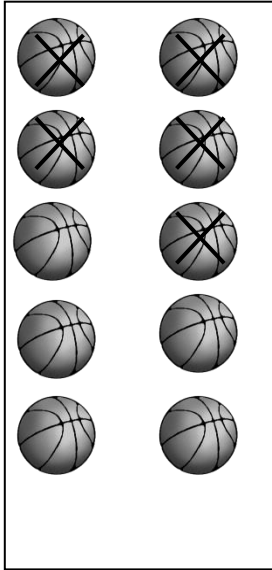
$$2 + 2 = 4$$

b.

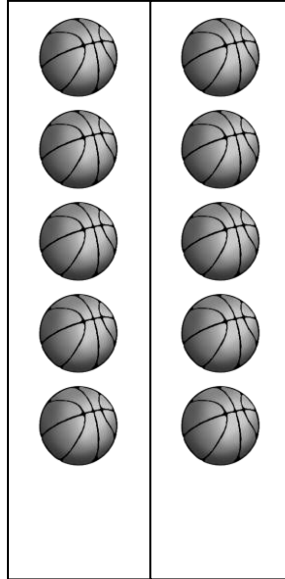
$$1 + 2 = 3$$

5.

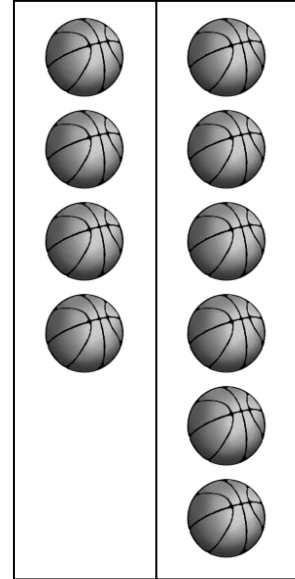
$$10 - 5 = 5$$

a.

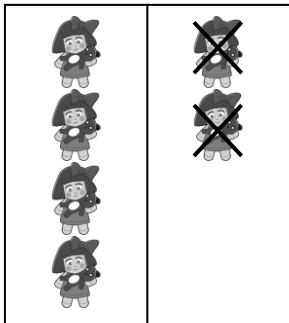
$$5 + 5 = 10$$

b.

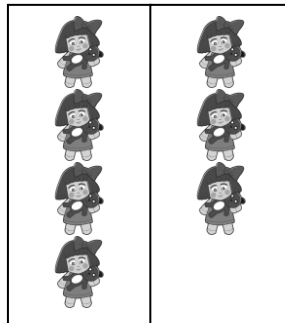
$$4 + 6 = 10$$

6.

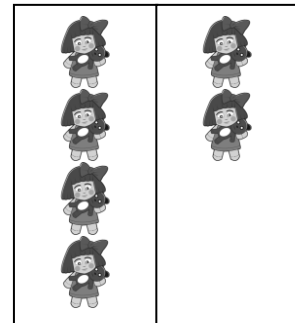
$$6 - 3 = 4$$

a.

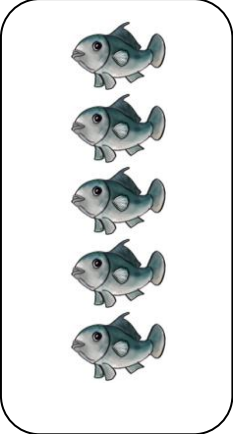
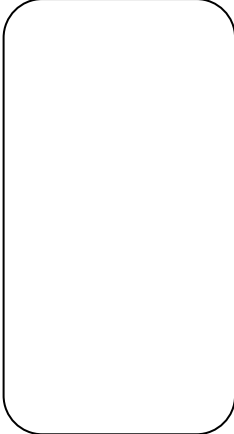
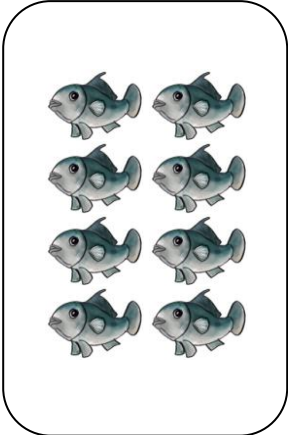
$$4 + 3 = 7$$

b.

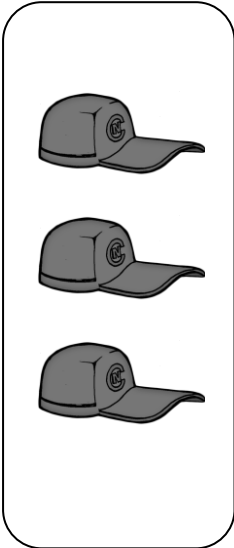
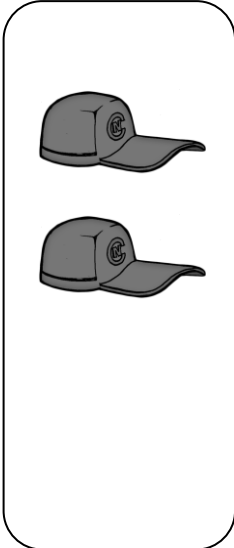
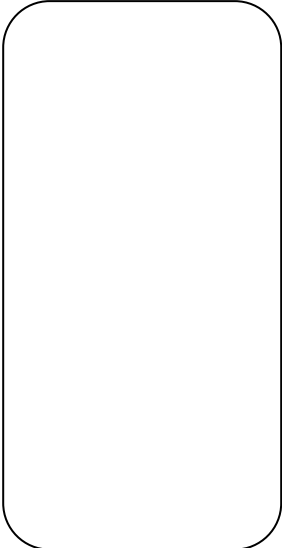

$$4 + 2 = 6$$

Buruhaton 2: Igdrowing ha imo papel an nawawara nga butang ha kada grupo. Igsurat an numero han nawawara nga grupo ha . Igsurat an pamulong numero nga nagpapakita nga an pagdugang ngan pag-iban magkabaliktad nga proseso.

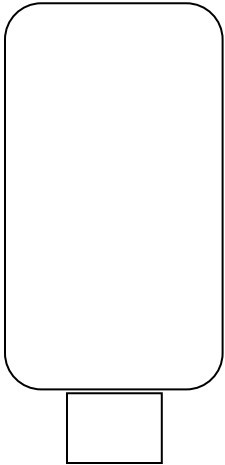
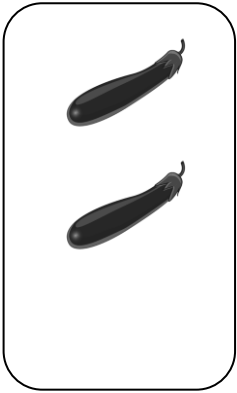
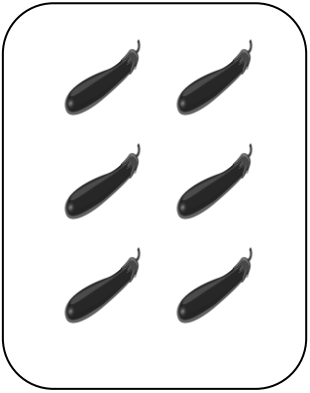
1. ngan in

5 + = 8

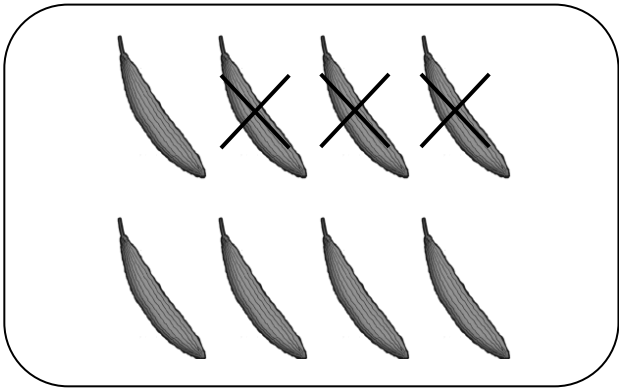
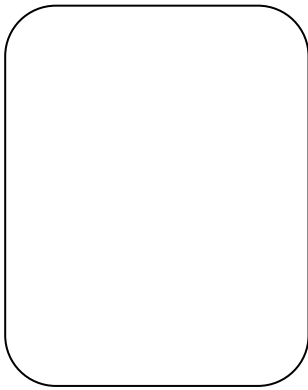
2. ngan in

3 + 2 =

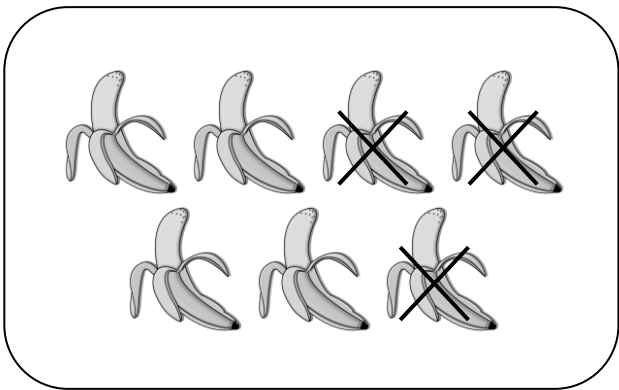
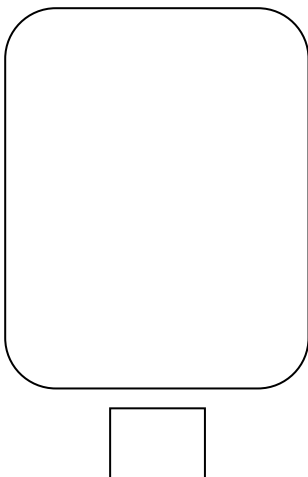
3.

	ngan		in
□	+	2	=
			
			6

4.

	in
8	-
□	=
	
	5

5.

	in
7	-
3	=
	
	□

6.

5 - 2 =

Balay Pag-aradman

Hi Liza nag-andam hin 7 nga plato para gamiton ha pangiklop. 3 la an nagamit. Pira man nga plato an waray kagamit?

1. Solbara ha imo **notebook** an problema panmatematika ha iba-iba nga pamaagi.
2. Gamita an problema panmatimatika ha igbaw pagpakita nga an pag-iban ngan pagdugang magkabaliktad nga proseso.

An Kapareho nga Paagi hin Paggamit an Pagdudugang (Addition) ngan Pag-iiban (Subtraction)

Pagpahinumdom:

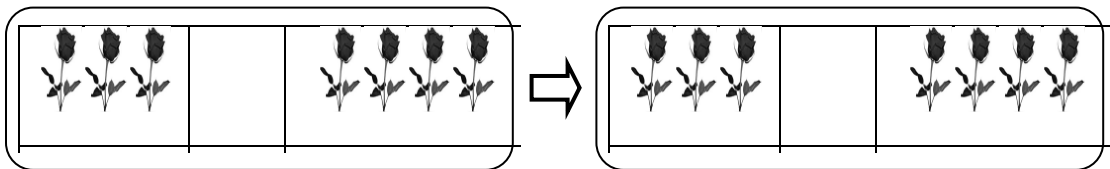
Problema panmatematika1

Ginsugo ni nanay hi Riza ngan Liza nga pumakadto ha hardin para manguha hin bukad para ha plorera. Kumuha hi Riza hin 3 nga rosas ngan 4 pa nga rosas. Kinmuha liwat hi Liza hin 2 nga rosas ngan 5 pa. Pira ngatanan an ira Ginkuha nga rosas?

Solusyon:

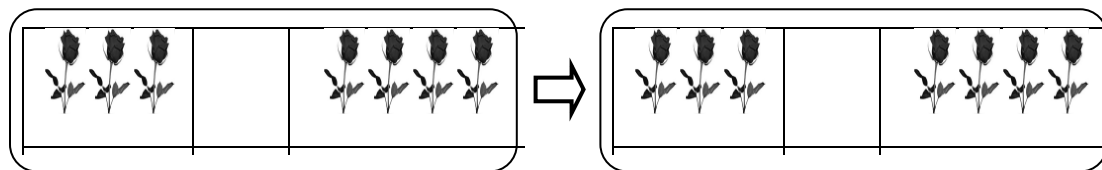
Kan Riza

$$3 + 4 = 7$$

Salit, 7 ngatanan an nakuha ni Riza

Kan Liza

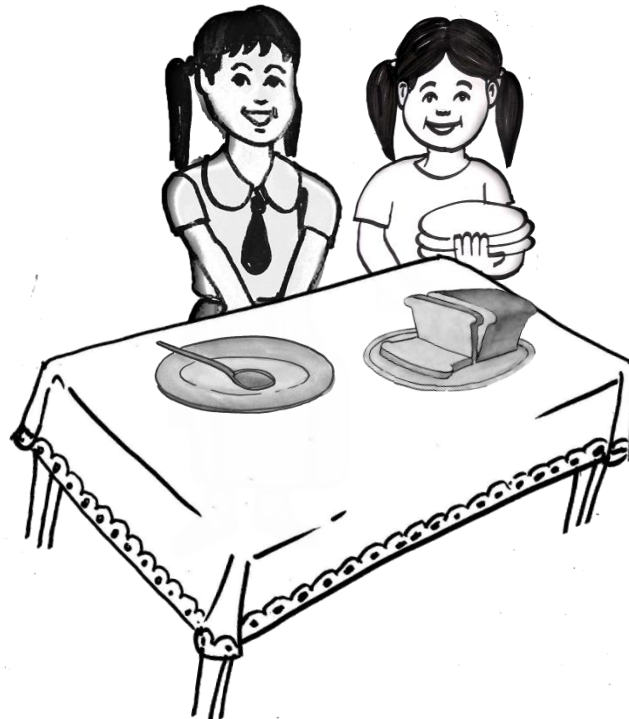
$$2 + 5 = 7$$

Salit, 7 ngatanan an nakuha ni Liza.

Komo an $3 + 4 = 7$ and $2 + 5 = 7$, masisiring naton nga an numero nga paagi nga $3 + 4$ ngan an numero nga paagi nga $2 + 5$ in pareho la kun pagtatampuhon. Iginsusurat naton an $3 + 4 = 2 + 5$. Masisiring gihapon naton nga **equivalent number expressions** an numero nga paagi nga $3 + 4$ ngan $2 + 5$.

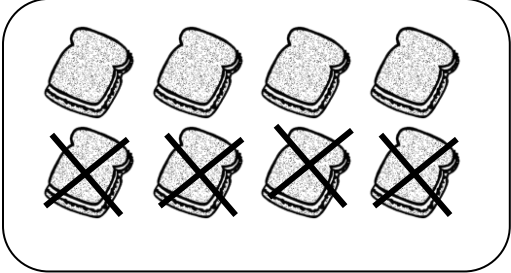
Problema panmatematika 2

Naghimo hin bibingka hira Gina ngan Aiza para han ira mga kaeskuwela nga mapakada ha ira balay. Nag-andam hi Gina hin 8 nga bibingka. Nag-andam hi Aiza hin 9 nga bibingka. Pero waray umabot an ngatanan nga ira mga kaeskuwela. Gintagan ni Gina an iya 4 nga kaeskuwela hin tig-usa nga bibingka. Gintagan ni Aiza hin tig-usa an iya 5 nga kaeskuwela nga umabot. Pira pa an nasalin nga bibingka?

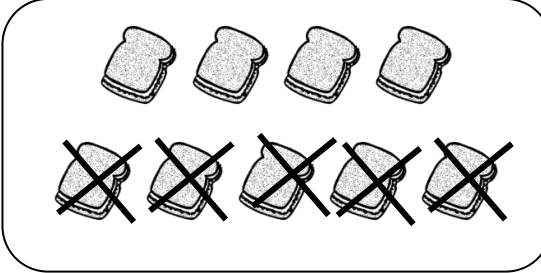
Solusyon:

Kan Gina

$8 - 4 = 4$

Kan Aisa

$9 - 5 = 4$

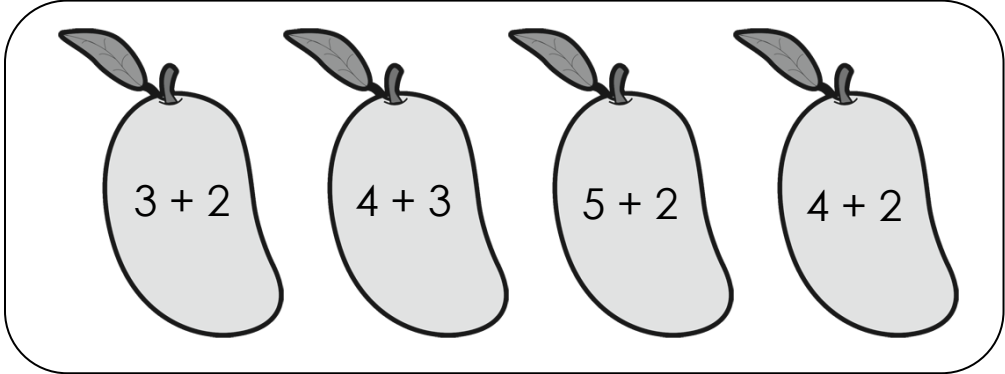
Salit, may nasalin pa hi Gina nga 4 nga bibingka ngan 4 gihapon an nasalin nga bibingka kan Aiza.

Komo an $8 - 4 = 4$ ngan an $9 - 5 = 4$, igsisiring naton nga pareho la an baton han numero nga paagi nga $8 - 4$ ngan an $9 - 5$. Masisiring gihapon naton nga $8 - 4 = 9 - 5$. Amo nga **equivalent number expressions** an numero nga paagi nga $3 + 4$ ngan $2 + 5$.

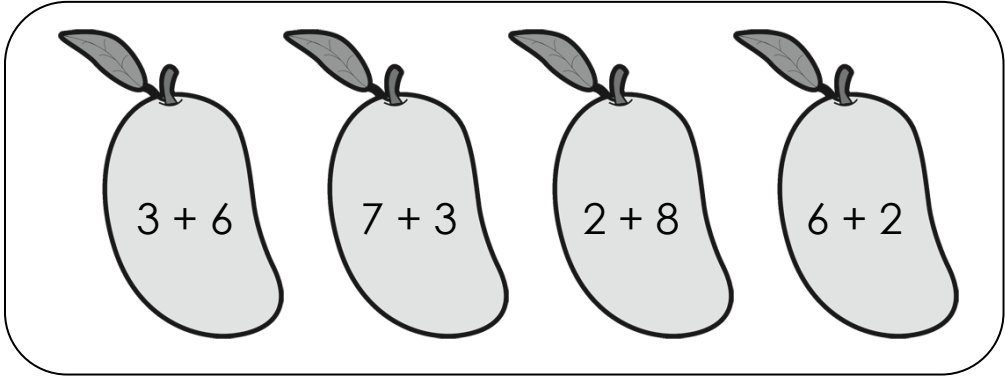
An **equivalent number expressions** an mga numero nga pareho an balor.

Buruhaton 1

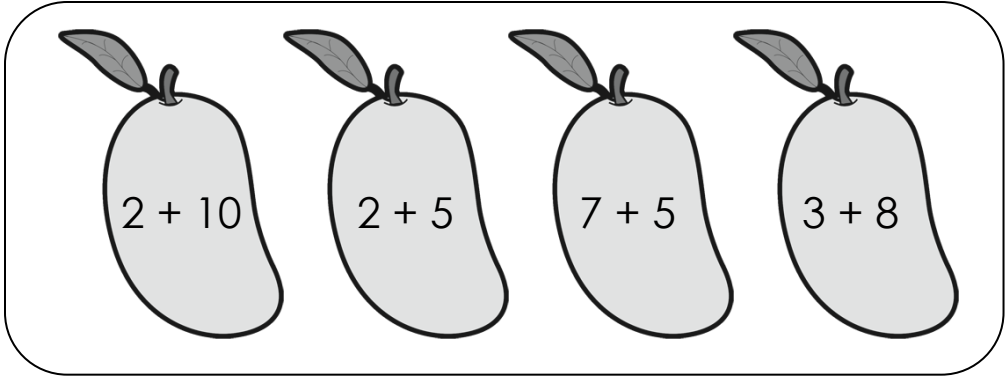
Kolori an duha nga mangga ha imo papel nga pareho an balor.

1.

Four mangoes are shown in a row, each with a math problem written on it. From left to right, the problems are: $3 + 2$, $4 + 3$, $5 + 2$, and $4 + 2$.

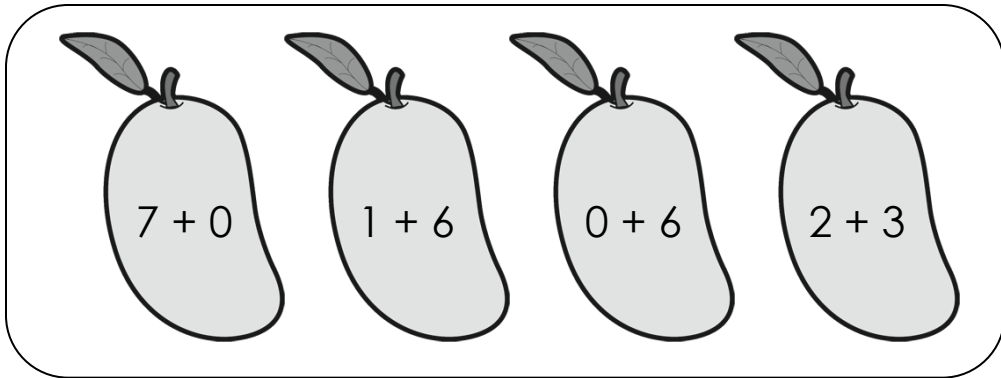
2.

Four mangoes are shown in a row, each with a math problem written on it. From left to right, the problems are: $3 + 6$, $7 + 3$, $2 + 8$, and $6 + 2$.

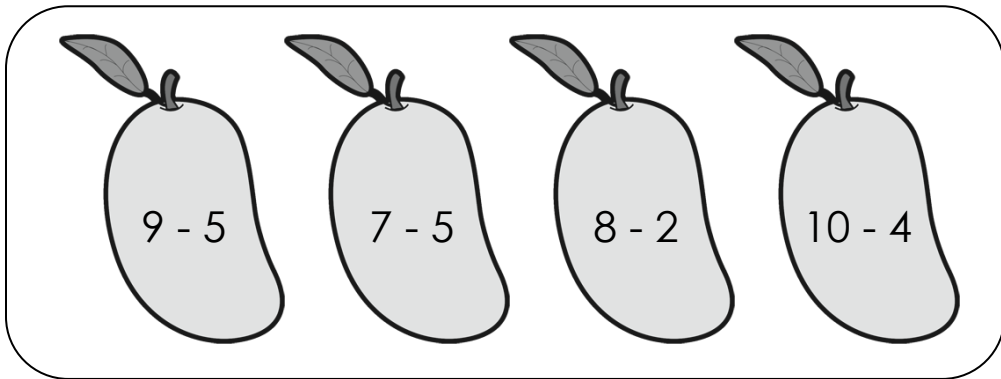
3.

Four mangoes are shown in a row, each with a math problem written on it. From left to right, the problems are: $2 + 10$, $2 + 5$, $7 + 5$, and $3 + 8$.

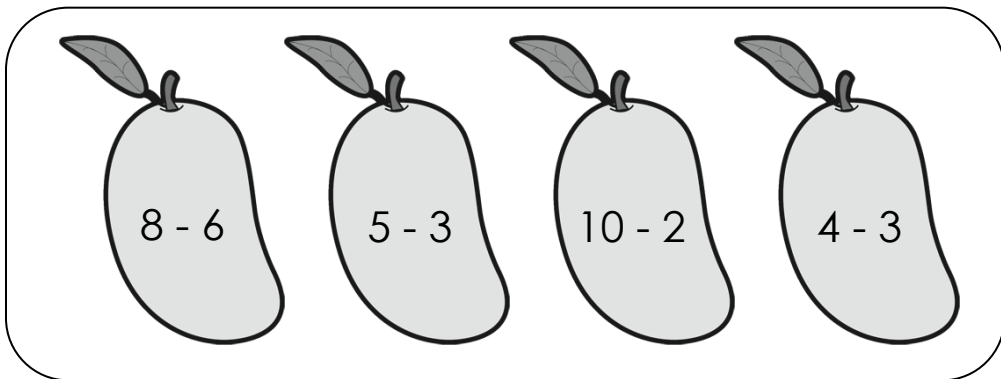
4.

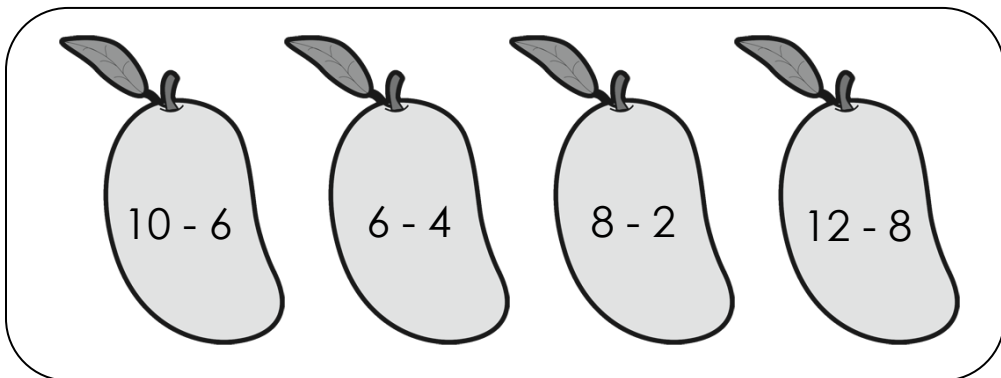
5.

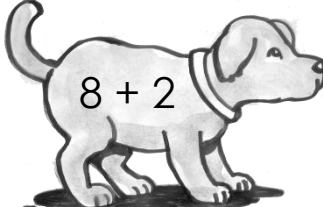
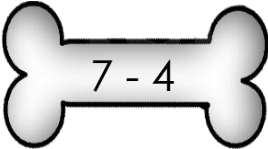
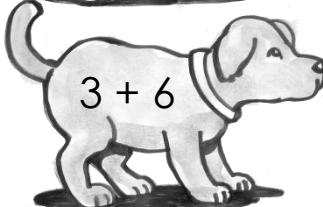
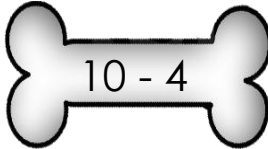

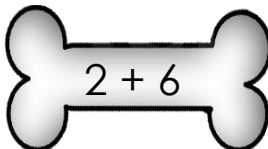
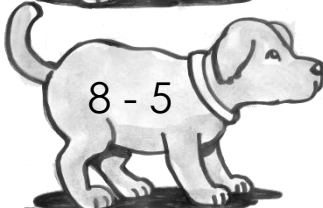
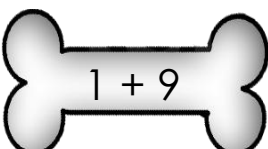
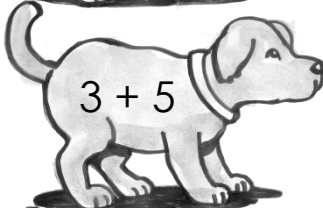
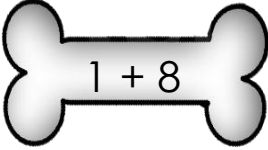

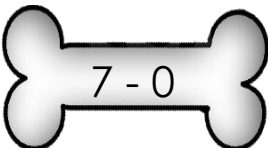
6.

7.

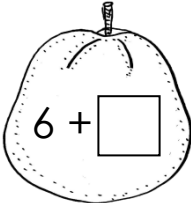
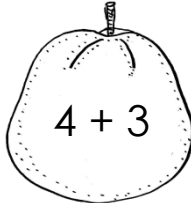
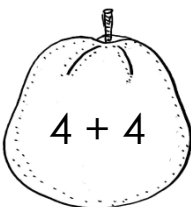
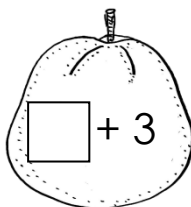
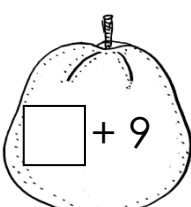
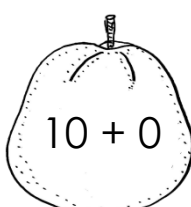
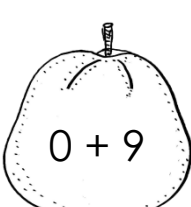
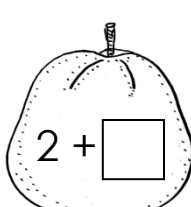
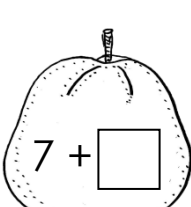
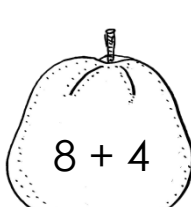
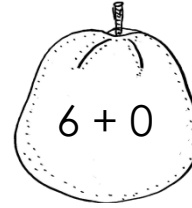
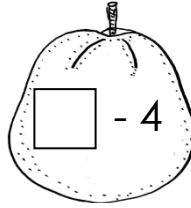
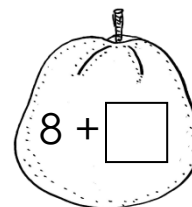
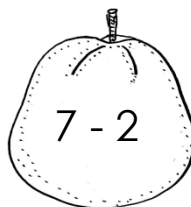
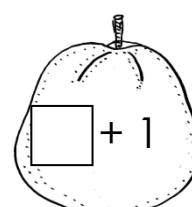
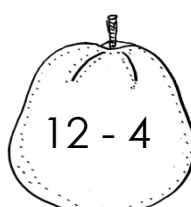
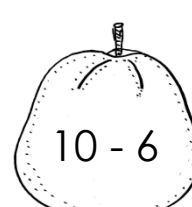
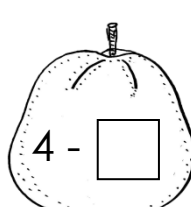
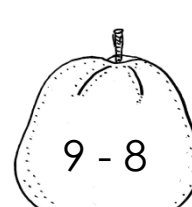
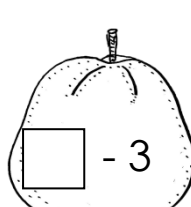

Buruhaton 2: Buligi an kada ido hin pamiling han tul-an. Pagpadisa an mga numero nga paagi ha column A ngan an kaangay hini ha column B. Igsurat ha imo papel an letra han eksakto nga baton.

Kolum A		Kolum B
1. $8 + 2$	a.	 $7 - 4$
2. $3 + 6$	b.	 $10 - 4$
3. $9 - 2$	c.	 $2 + 6$
4. $8 - 5$	d.	 $1 + 9$
5. $3 + 5$	e.	 $1 + 8$
6. $9 - 3$	f.	 $7 - 0$

Balay Pag-aradman

Igsurat an nawawara ng numero ha blangko nga kahon para makahimo hin duha nga magkapadis nga numero nga paagi ha imo **notebook**.

- 1. $6 + \square$ $4 + 3$
- 2. $4 + 4$ $\square + 3$
- 3. $\square + 9$ $10 + 0$
- 4. $0 + 9$ $2 + \square$
- 5. $7 + \square$ $8 + 4$
- 6. $6 + 0$ $\square - 4$
- 7. $8 + \square$ $7 - 2$
- 8. $\square + 1$ $12 - 4$
- 9. $10 - 6$ $4 - \square$
- 10. $9 - 8$ $\square - 3$

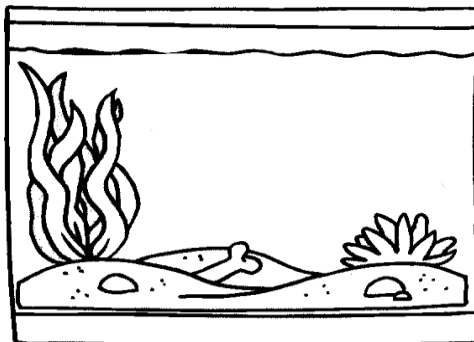
Mga Pattern hin Pagtig-ub ngan Pagbungkag hin mga Numero Gamit an Addition

Pagpahinumdom:

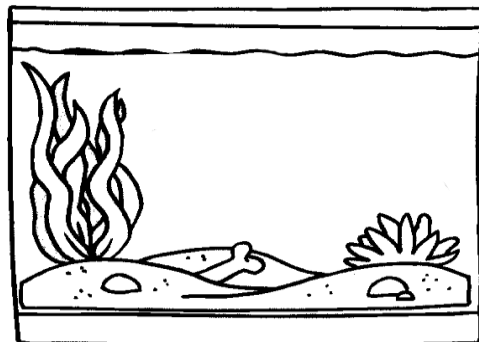
Hi Ronald nagdara ha ira balay hin 6 nga isda? Gusto niya igbutang ini ha duha nga **aquarium**. Pira man nga isda an iya igbubutang ha kada **aquarium**?

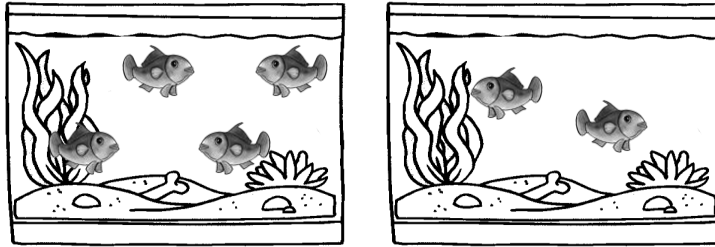
A

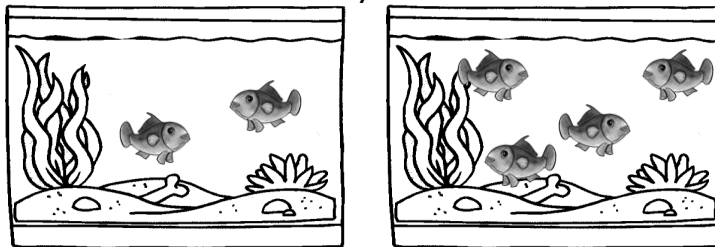
B

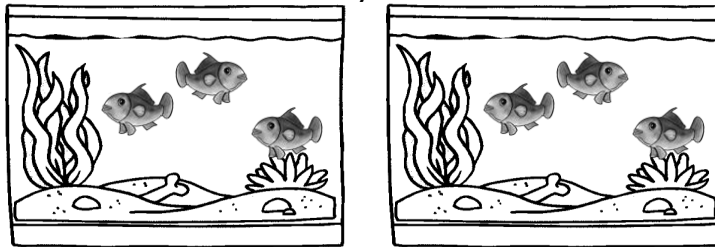
Solusyon 1:

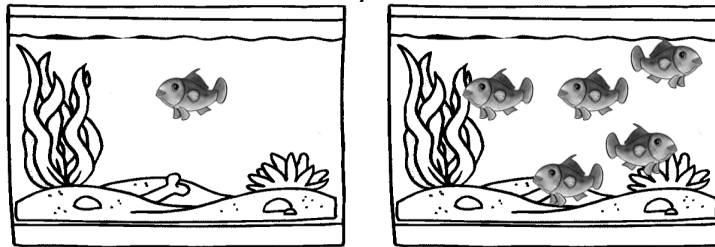
Solusyon 2:

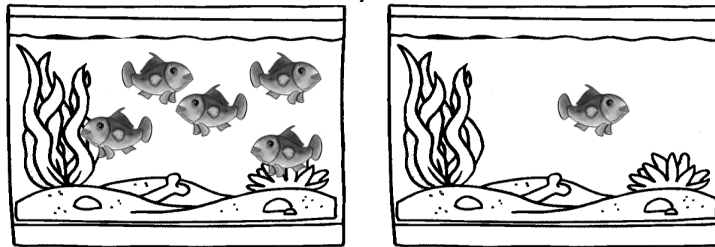
Solusyon 3:

Solusyon 4:

Solusyon 5:

Gintatampo ta an duha ka grupo hin isda ha duha nga aquarium ha kada solusyon pinaagi hin pagsurat han pagdugang nga pamulong (addition sentence) komo :

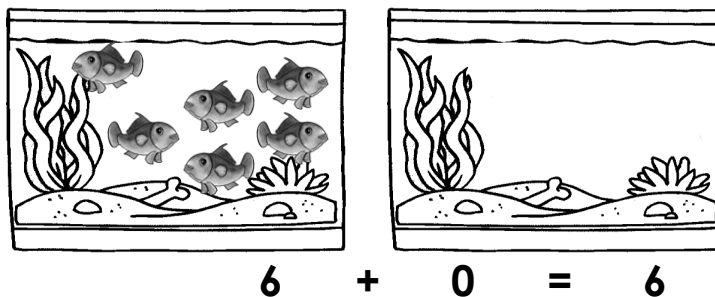
Solusyon 1 **4 + 2 = 6**

Solusyon 2 **2 + 4 = 6**

Solusyon 3 **3 + 3 = 6**

Solusyon 4 **1 + 5 = 6**

Solusyon 5 **5 + 1 = 6**

Pagsunod-sunura ta an pagtampo nga pamulong (**addition sentence**) ha masunod nga pamaagi:

6 + 0 = 6
5 + 1 = 6
4 + 2 = 6
3 + 3 = 6
2 + 4 = 6
1 + 5 = 6
0 + 6 = 6

Makakasiring kita nga an numero puydi magkaada hin 2 o sobra pa nga pagtampo o pagdugang nga kombinasyon. Makukuha ta an pagtampo nga kombinasyon pinaagi hin pagsunod hin mga pamaagi.

Tikangi an siyahan nga pagtampo nga pamulong (**addition sentence**) ha iya kalugaringon nga numero komo una nga dudugngan ngan an sero komo ikaduha nga madugang . Sunod samtang an siyahan nga dudugngan (**addend**) nagtitikaguti, an ikaduha nga madugang (**addend**) nagtitikadako .

Kitaon ta kun makasunod ka han pamaagi ha numero 5.

$$5 + 0 = 5$$

$$4 + 1 = 5$$

$$3 + 2 = 5$$

$$2 + 3 = 5$$

$$1 + 4 = 5$$

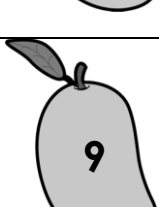

$$0 + 5 = 5$$

Tigamni:

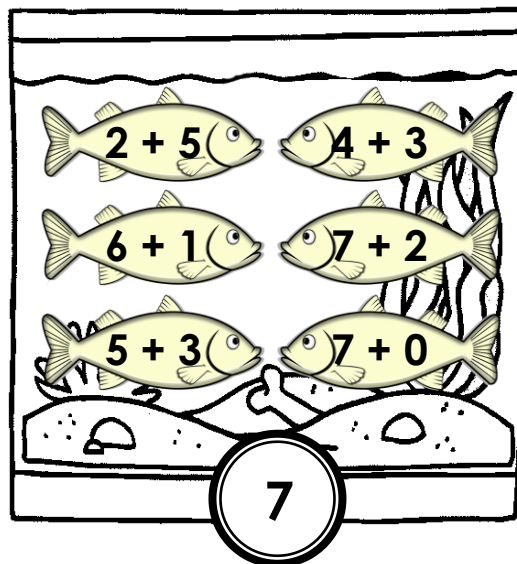
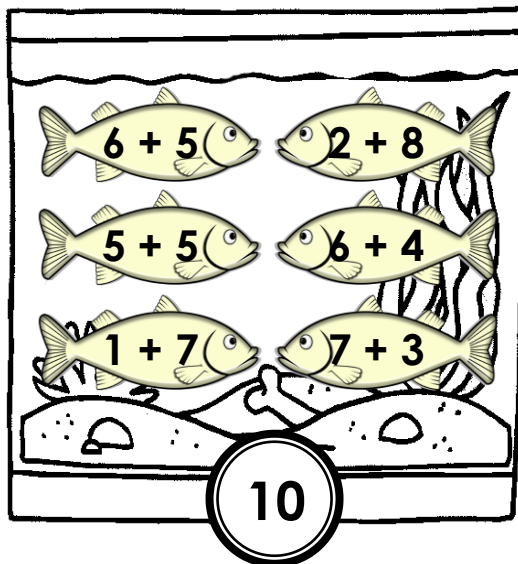
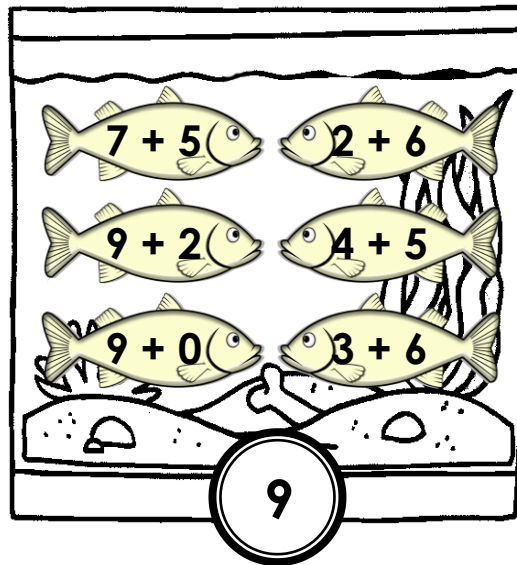
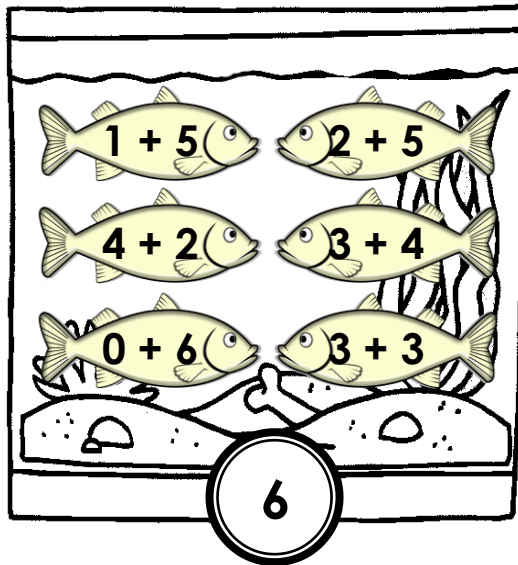
An numero puydi mabungkag ha damo ka mga kombinasyon hin numero gamit an pagtampo. An numero puydi magkaada 2 o sobra pa ka mga pagtampo o pagdugang nga kombinasyon.

Makukuha naton an iba-iba nga kombinasyon hin pagtampo hin usa nga numero pinaagi hin pagsunod hin pamaagi. Matikang kita han siyahan nga pagtampo nga pamulong (**number sentence**) ha iya kalugaringon nga numero komo siyahan ngan dudugngan (**addend**) ngan an sero komo ikaduha nga madugang (**addend**). Samtang an siyahan o una nga dudugngan (**addend**) nagtitikaguti an ikaduha nga madugang (**addend**) magtitikadako liwat.

Buruhaton 1: Kopyaha ha imo **notebook** an ngatanan nga posible nga kombinasyon hin pagtampo para han hinatag nga numero .

 2	$0 + 2$	$1 + 2$	$1 + 1$	$3 + 1$
 5	$3 + 4$	$1 + 4$	$2 + 3$	$5 + 0$
 8	$5 + 3$	$3 + 6$	$1 + 7$	$6 + 2$
 3	$1 + 2$	$2 + 1$	$3 + 0$	$4 + 0$
 9	$7 + 3$	$1 + 8$	$7 + 2$	$6 + 3$
 7	$5 + 2$	$6 + 1$	$7 + 1$	$3 + 4$

Buruhaton 2: Drowinga ha imo papel an tanan nga isda nga may ada eksakto nga pagtampo nga kombinasyon para han hinatag nga numero.

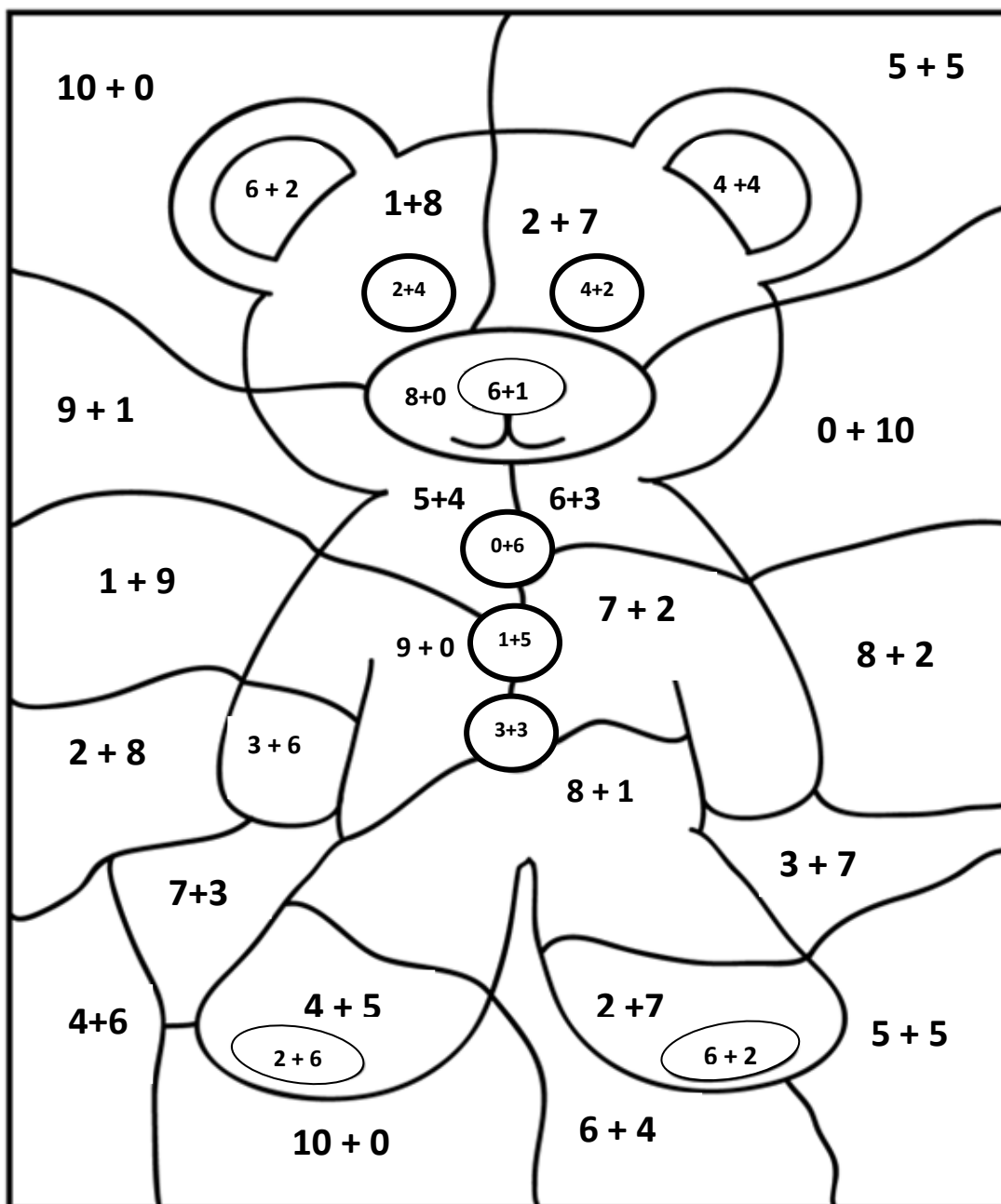
Buruhaton 3: Igsurat ha imo **notebook** an tanan nga **possible** nga pagtampo nga kombinasyon para kada usa nga hinatag nga numero.

11	12	13

14	15

Balay Pag-aradman

Diskubreha an nakatago nga drowing. Gamita an **marker** ha ubos pagkolor han kabug-usan o total han mga numero nga hinatag.

10 – Asul

9 – Kolor kape

8 – Dulaw

7 – Pula

6 – Itom

Pagtampo han Duha nga Usa katudlo nga Numero nga may Kabug-usan kutob 18 Gamit an Sero ha Pagtampo o Pagdugang

Pagpahinumdom:

Problema panmatematika 1: Hi nanay ginsugo hi Grace ngan Jean panguha hin bukad ha iya hardin. Ginsidngan niya hi Grace panguha hin pula nga mga rosas ngan hi Jean mga busag nga rosas. Nakakita hi Grace hin pula nga mga rosas ngan nagkuha hiya hin 8 hini. Hi Jean waray pakakita hin mga busag nga bukad sanglit waray hiya nakuha. Pira man nga bukad an ira nakuha tanan?

Bilnga an kabug-usan han masunod ngan an rason han imo baton.

a. $9 + 0$

c. $0 + 7$

b. $4 + 0$

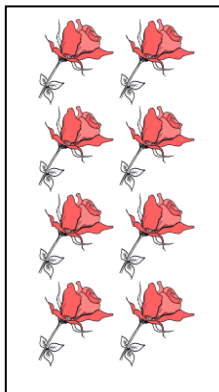
d. $0 + 6$

Pannginanua nga an $9 + 0 = 9$, $4 + 0 = 4$, $0 + 7 = 7$, ngan $0 + 6 = 6$. Salit, kun an numero gindudugngan hin sero, an kabug-usan hini an iya la gihapon numero.

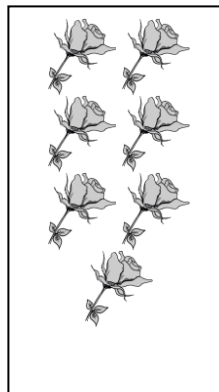
An kabug-usan han bisan ano nga numero kun gindudugngan hin sero, asya la gihapon an iya numero.

Problema 2:

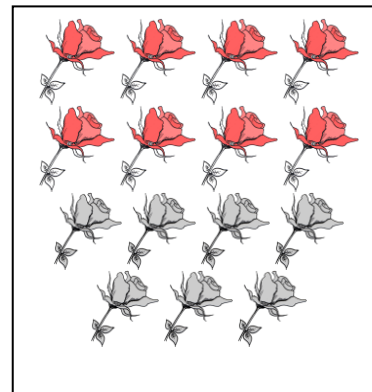
Kun han sumunod nga semana, bumukad an busag nga rosas. Kun signgon ni nanay hi Grace panguha hin 8 nga pula nga rosas nganhi Jean 7 nga busag nga rosas, pira man ngatanan an bukad nga ira makukuha?

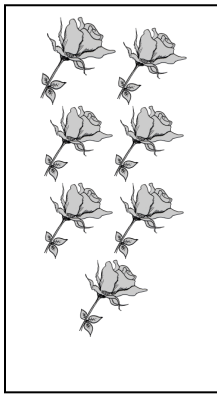
ngan

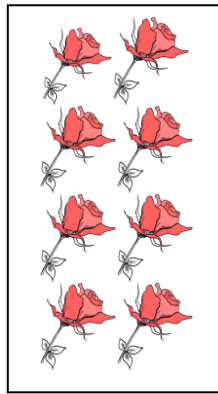
in

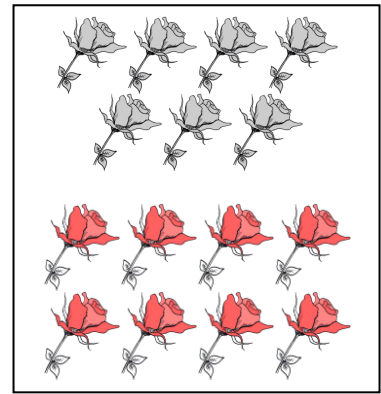
$$8 \text{ pula nga rosa} + 7 \text{ busag nga rosas} = 15 \text{ rosas}$$

ngan

in

$$\begin{array}{r} 7 \text{ busag nga} \\ \text{rosas} \end{array} + \begin{array}{r} 8 \text{ pula nga} \\ \text{rosas} \end{array} = 15 \text{ nga rosas}$$

Kun may ada kita 8 nga pula nga rosas ngan 7 nga busag nga rosas, ngaduha mayda kita 15 nga rosas. Salit, nasurat kita nga $8 + 7 = 15$.

Ngan, kun may ada kita 7 nga busag nga rosas ngan 8 nga pula nga rosas, ngatanan mayda kita 15 nga rosas. Salit, masurat kita hin $7 + 8 = 15$.

An pagbalyo han posisyon han mga **addends** diri makakapagpagbalyo han kabug-usan o total han mga numero.

Buruhaton 1

A. Kopyaha ngan igsurat eksakto nga baton ha imo papel.

1. $19 + 0 = \underline{\quad}$

2. $12 + 0 = \underline{\quad}$

3. $0 + 13 = \underline{\quad}$

4. $7 + 0 = \underline{\quad}$

5. $13 + 0 = \underline{\quad}$

B. Igsurat ha imo papel an nawawara nga numero

1. $18 + \square = 18$

2. $0 + 15 = \square$

3. $\square + 0 = 16$

4. $8 + 0 = \square$

5. $\square + 17 = 17$

Buruhaton 2

A. Igsurati an nawawara nga numero ha imo papel.

1. $16 + \square = 2 + 16$

6. $\square + 13 = 13 + 7$

2. $\square + 11 = 11 + 7$

7. $4 + 14 = \square + 4$

3. $4 + 14 = \square + 4$

8. $7 + \square = 9 + 7$

4. $12 + 6 = 6 + \square$

9. $\square + 12 = 12 + 5$

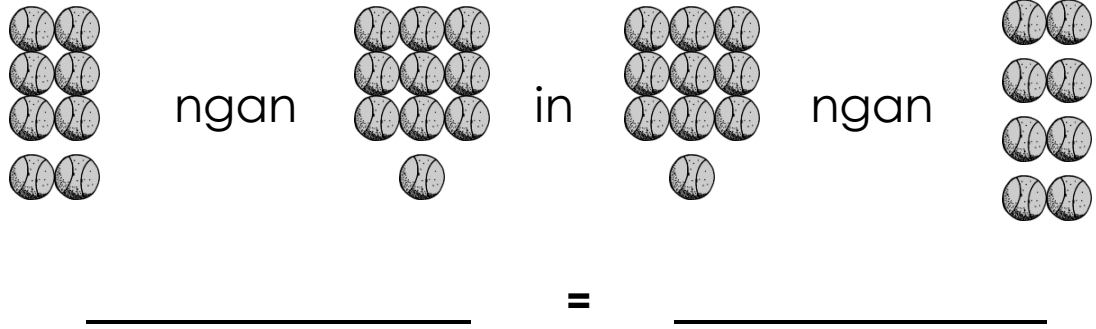
5. $3 + 15 = 15 + \square$

10. $15 + 7 = 7 + \square$

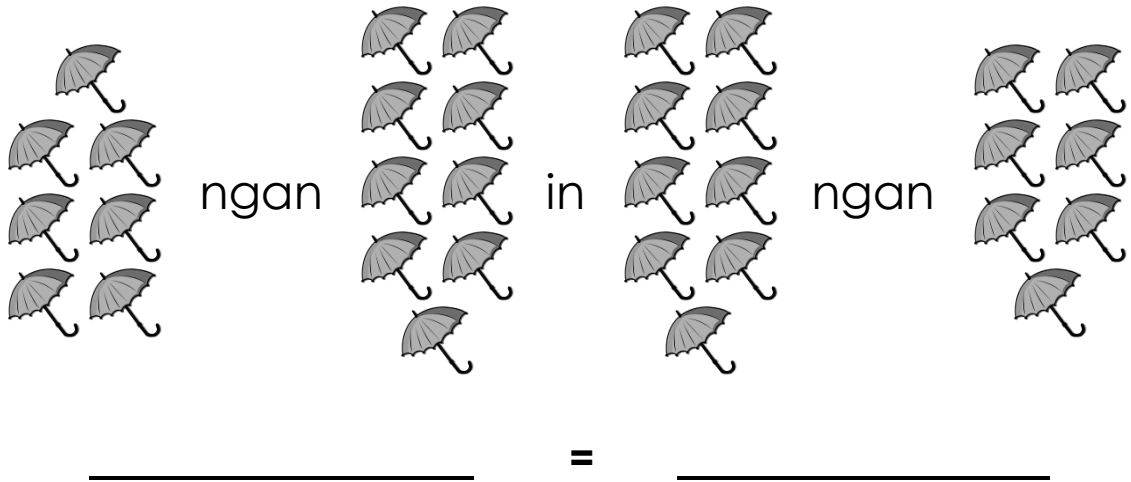
Balay Pag-aradman

Igsurat ha imo **notebook** an nawawara nga pamulong numero (**number sentence**).

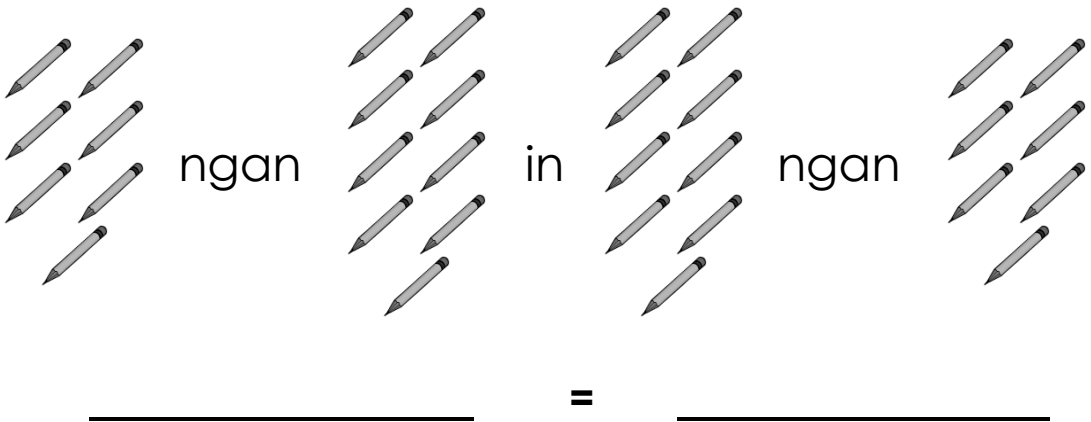
1.

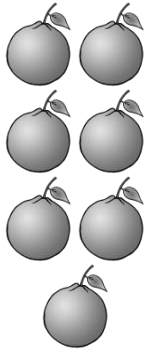
2.

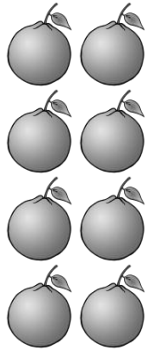
3.

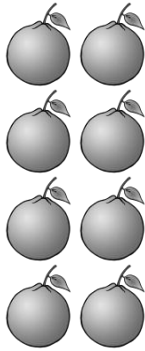
4.

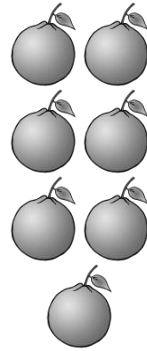
ngan

in

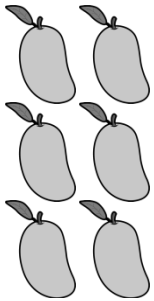

ngan

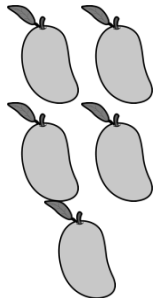

_____ = _____

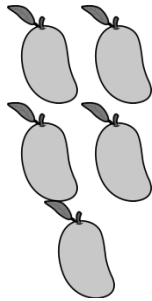
5.

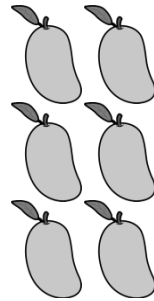
ngan

in

ngan

_____ = _____

**Pagtampo hin Tulo nga 1- katudlo nga Numero
Tipahalaba ngan Tipaubos nga may Kabug-usan
ngadto han 18 Gamit an Pagrupo nga Pagtampo
(Grouping Properties of Addition)**

Pagpahinumdom:

Problema panmatematika

Pagpahusay han Mathematics nga hardin, an Mathematics Club nga mga opisyal nagtanom han masunod nga nabukad nga tanom: 9 nga gumamelas, 4 nga rosas, ngan 5 nga santan. Pira ngatanan an ira gintanom ?

Solusyon 1: Gamit an mga irihapon nga butang

||||| and ||| ngan |||| in |||||||||||||||
 $9 + 4 + 5 = 18$

Solusyon 2: $(9 + 4) + 5 = 13 + 5$
 $13 + 5 = 18$ ka tanom tanan

Solusyon 3: $9 + (4 + 5) = 9 + 9$
 $9 + 9 = 18$ ka tanom tanan

Solusyon 4: $(9 + 5) + 4 = 14 + 4$
 $14 + 4 = 18$ ka tanom tanan

Solusyon 5:
$$\begin{array}{r} 9 \longrightarrow 13 \\ 4 \searrow \\ + 5 \longrightarrow 5 \\ \hline 18 \text{ ka tanom tanan} \end{array}$$

Solusyon 6:
$$\begin{array}{r} 9 \longrightarrow 9 \\ 4 \searrow \\ + 5 \longrightarrow 9 \\ \hline 18 \text{ ka tanom tanan} \end{array}$$

An pagbalyo han paggrupo han mga **addends** diri nakakaapekto han kabug-usan. An kabug-usan bisan kun ginsusurat tipahalaba o tipaubos in pareho la.

Buruhaton 1: Gamita an hil-ot pagpakita han iba nga paagi hin paggrupo han mga **addends**. Bilnga an kabug-usan o total hini.

$$1. 3 + (7 + 5) = \underline{\quad}$$

$$6. (4 + 7) + 5 = \underline{\quad}$$

$$2. (2 + 8) + 6 = \underline{\quad}$$

$$7. 5 + (9 + 4) = \underline{\quad}$$

$$3. 7 + (6 + 5) = \underline{\quad}$$

$$8. (6 + 2) + 10 = \underline{\quad}$$

$$4. (5 + 3) + 10 = \underline{\quad}$$

$$9. 5 + (4 + 6) = \underline{\quad}$$

$$5. 6 + (4 + 8) = \underline{\quad}$$

$$10. (3 + 9) + 6 = \underline{\quad}$$

Buruhaton 2: Igsurat an nawawara nga numero ha imo **notebook**.

- $(9 + 3) + 6 = \underline{\quad} + (3 + 6)$
- $(7 + 5) + 4 = \underline{\quad} + (5 + 4)$
- $8 + (9 + 1) = (\underline{\quad} + 9) + 1$
- $3 + (10 + 4) = (3 + \underline{\quad}) + 4$
- $7 + (2 + \underline{\quad}) = 7 + (6 + 2)$
- $(5 + 8) + \underline{\quad} = 5 + (4 + 8)$
- $4 + (\underline{\quad} + 6) = (4 + 8) + 6$
- $\underline{\quad} + (1 + 5) = (9 + 1) + 5$
- $(8 + 3) + 5 = 5 + (3 + \underline{\quad})$
- $7 + (\underline{\quad} + 2) = 6 + (2 + 7)$

Balay Pag-aradman

Kuhaa an kabug-usan o total. Pagkumpara ngan hatagi hin rason an imo baton nga nakuha ha iba nga letra para han kada aytem.

1. a. $(4 + 6) + 2 =$ _____

b. $4 + (6 + 2) =$ _____

c. $\begin{array}{r} 4 \\ 6 \end{array} \} \longrightarrow$ _____

$+ 2 \longrightarrow$ _____

d. $4 \longrightarrow$ _____

$\begin{array}{r} 6 \\ + 2 \end{array} \} \longrightarrow$ _____

2. a. $7 + (9 + 3) =$ _____

b. $(7 + 9) + 3 =$ _____

c. $\begin{array}{r} 7 \\ 9 \end{array} \} \longrightarrow$ _____

$+ 3 \longrightarrow$ _____

d. $7 \longrightarrow$ _____

$\begin{array}{r} 9 \\ + 3 \end{array} \} \longrightarrow$ _____

3. a. $15 + (6 + 8) =$ _____

b. $(15 + 6) + 8 =$ _____

c. $15 \longrightarrow$ _____

$$\begin{array}{r} 6 \\ + 8 \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{r} 6 \\ + 8 \end{array}} \right\} \longrightarrow$$

d. $15 \left. \vphantom{15} \right\} \longrightarrow$ _____

$$\begin{array}{r} 6 \\ + 8 \end{array} \longrightarrow$$

4. a. $(20 + 9) + 7 =$ _____

b. $20 + (9 + 7) =$ _____

c. $20 \left. \vphantom{20} \right\} \longrightarrow$ _____

$$\begin{array}{r} 9 \\ + 7 \end{array} \longrightarrow$$

d. $20 \longrightarrow$ _____

$$\begin{array}{r} 9 \\ + 7 \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{r} 9 \\ + 7 \end{array}} \right\} \longrightarrow$$

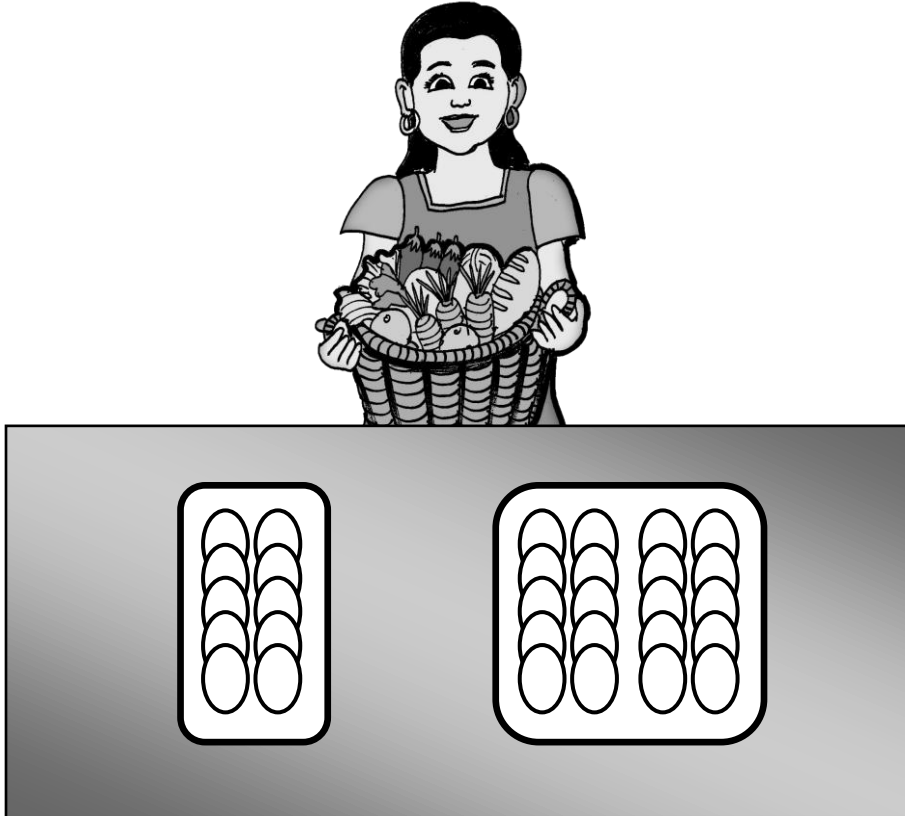
5. a. $15 + 28 =$ _____

b. $28 + 15 =$ _____

c. $15 + 28 = 28 +$ _____

Gamit an Pinahalaba nga Paagi Paghatag hin Rason han Karuyag Sidngon han Pagtampo o Pagdugang (Addition)

Pagpahinumdom:

Hi Nanay pinalit hin 2 ka tray hin bonay. An usa ka tray may ada 12 ka bonay ngan an usa may 24 ka bonay. Pira man ka bonay ngatanan ?

Solusyon 1: Gamit hin mga irihapon nga butang Gamit hin mga irihapon nga butang pagpakita han mga bonay. Pag-ihap hin 12 nga stik. Pag-ihap liwat hin 24 nga stik. Ihapa an kabug-usan nga mga stik. May ada 36 nga stik ngatanan. Salit $12 + 24 = 36$ nga bonay.

Solusyon 2: Pinaagi hin pag-ihap

Pag-ihap ma 12 nga numero kahuman hin 24. Ini asya an 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36. Salit may ada 36 nga bonay. Asya nga an $12+24=36$ nga bonay.

Solusyon 3: Pinaagi hin paggamit hin pinahalawig nga porma hin numero

Kun ginbubungkag ha tagnapulo ngan tag-usa, an pinahalawig nga porma hin 12 in $10 + 2$ ngan an pinahalawig nga porma hin 24 in $20 + 4$.

Salit,

$$\begin{aligned}12 + 24 &= (10 + 2) + (20 + 4) \\(10 + 2) + (20 + 4) &= (10 + 20) + (2 + 4) \\(10 + 20) + (2 + 4) &= 30 + 6 \\30 + 6 &= 36\end{aligned}$$

So $12 + 24 = 36$.

Buruhaton 1: Igpaagi an kada numero ha pinahalaba nga porma (**expanded form**). Igsurat an imo baton ha imo **notebook**.

1. 18	6. 61
2. 30	7. 78
3. 35	8. 80
4. 48	9. 92
5. 54	10. 99

Buruhaton 2: Ihapa an kabug-usan. Isurat an imo baton ha imo **notebook**.

1. $25 + 4$	6. $50 + 29$
2. $43 + 12$	7. $78 = 20$
3. $34 + 13$	8. $44 + 54$
4. $52 + 37$	9. $83 + 10$
5. $65 + 21$	10. $93 + 5$

Buruhaton Pag-aradman ha Balay

1. Solbara ha imo **notebook** an masunod nga problema panmatematika ha iba-iba nga pamaagi.

Hi Maria pumalit hin 33 nga aranghita samtang hi John pumalit hin 56 nga aranghita. Pira man ngatanan nga aranghita an ira dara?

2. Paghimo hin imo kalugaringon nga problema panmatematika. Kumpletoha pagsolbar an imo problema.

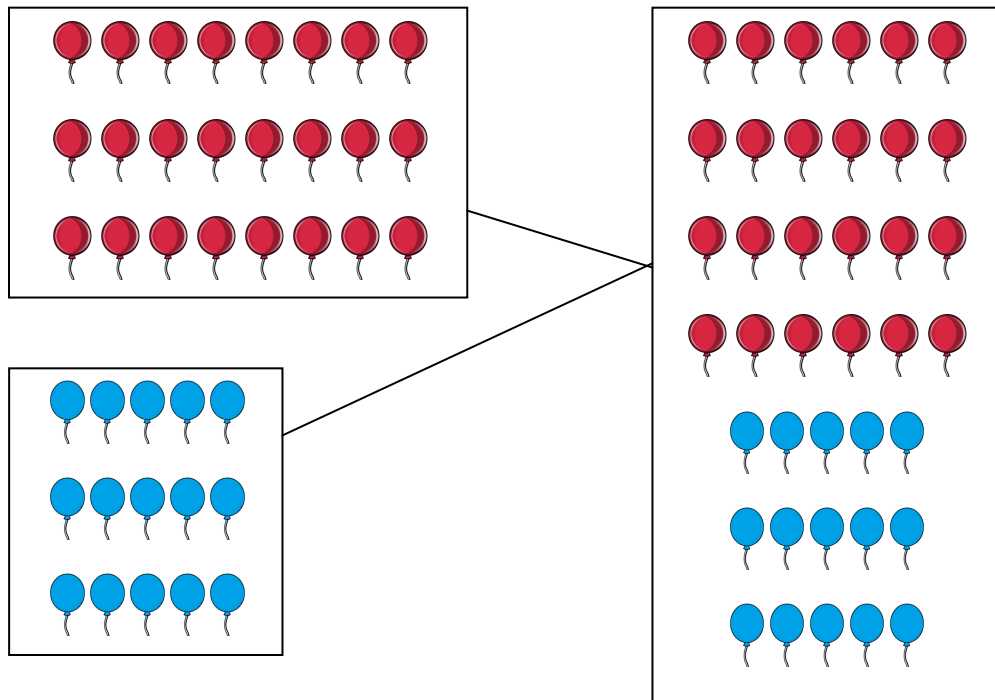
Pagdugang nga may Kabug-usan ngadto 99 nga diri Ginbabag-o an Paggrupo

Pagpahinumdom:

Problema panmatematika:

Pumalit hi nanay hin 24 nga pula nga lobo ngan 15 nga asul nga lobo para ha kaadlawan han iya anak nga babayi. Pira ngatanan an lobo nga iya ginpalit?

Usa nga paagi han paghatag hin solusyon an pagdrowing:

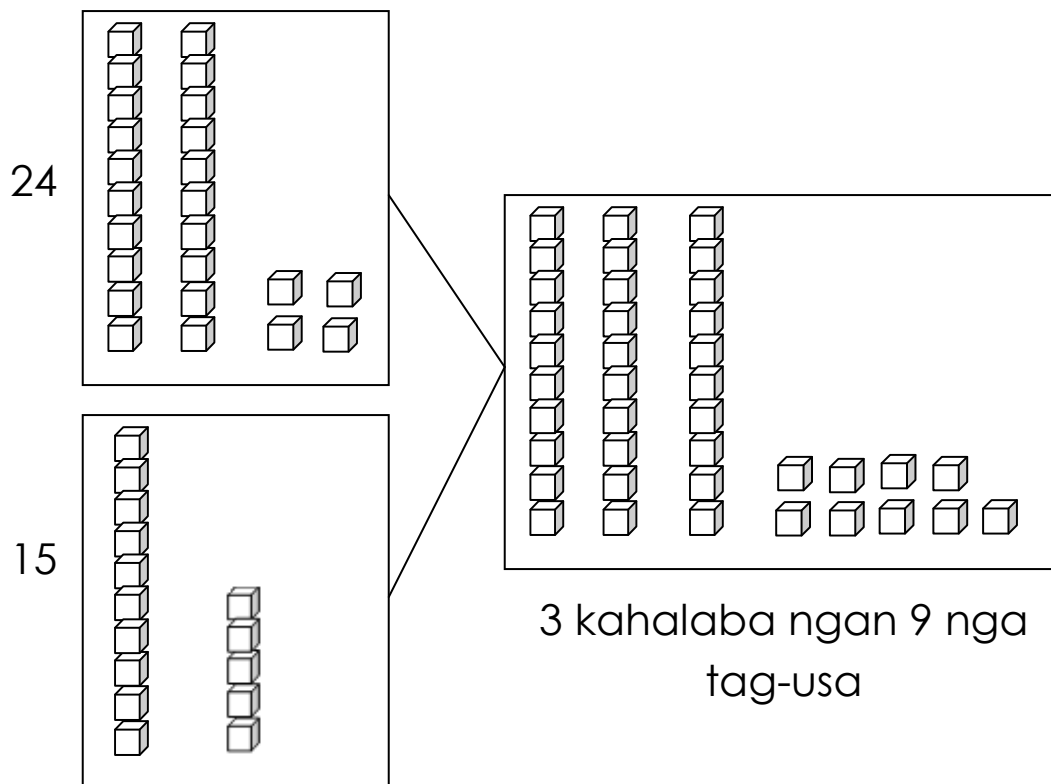
Ha pag-ihap han ngatanan nga lobo ha sakob han halaba nga kuwadrado, makakabug-os

kita hin 39 nga lobo. Sanglit, 39 ngatanan an ginpalit nga lobo han nanay.
 Makukuha gihapon naton an 39 kun magamit kita hin modelo nga hinalaba ngan gingrupo.
 Sugad hini an modelo:

Ha 1 kahaba may ada 10 nga grupo:

1 kahalaba = 10 ka tag-usa

May ada 30 nga tag-usa ha kada 3 kahalaba. Sanglit may 39 kabug-os ngatanan. An $24 + 15 = 39$ in puydi gihapon igurat sugad hin:

$$\begin{array}{r} 24 \\ + 15 \\ \hline 39 \end{array}$$

Makukuha naton gihapon an 39 kun pagtatampuhon an mga numero ha usa nga linya, $4 + 5 = 9$ ngan mga numero ha ikaduha nga linya, $2 + 1 = 3$. Asya nga, an pagtatampo hin 2-katudlo nga numero diri na ginbabag-o an grupo:

- Igsurat an duha nga numero pahitaas o palinya.
- Pagtimpuha an mga numero ha una nga grupo. Igsurat an kabug-usan ha ilarom han linya. Igbutang ini ha eksakto nga linya.
- Pagtampuha an mga numero sa ikaduha nga grupo. Igsurat an kabug-usan ha ilarom han linya. Igbutang ini ha eksakto nga linya.

Pananglitan:

$$\text{Bilinga an kabug-usan han } 64 + 32$$

Solusyon:

$$\begin{array}{r} 64 \\ + 32 \\ \hline 96 \end{array} \leftarrow \text{Linya han pinagtampuhan}$$

Mga Buruhaton

A. Igsurat an kabug-usan kun pagtatampuhon an nasunod nga mga numero gamit an modelo nga pahalaba ngan paggrupo.

$1. 32 + 26 = \underline{\quad}$

$2. 27 + 30 = \underline{\quad}$

$3. 33 + 44 = \underline{\quad}$

$4. 58 + 11 = \underline{\quad}$

$5. 46 + 32 = \underline{\quad}$

$6. 63 + 36 = \underline{\quad}$

$7. 27 + 32 = \underline{\quad}$

$8. 30 + 40 = \underline{\quad}$

$9. 54 + 45 = \underline{\quad}$

$10. 36 + 41 = \underline{\quad}$

B. Igsurat an kabug-usan kun pagtatampuhon an nasunod nga mga numero gamit an gindrowing ha igbaw tungod han pagtatampo han duha kalinya nga numero nga diri na ginbabag-o an grupo.

Pag-aradman nga Buruhaton ha Balay

Igsurat an imo baton ha imo **notebook**.

1. Paghatag hin duha nga grupo hin numero nga makakabug-os hin 99 kun pagtampuhon ini. Igtanding an imo baton ha imo kasapit hin lingkuran. Ano an imo naobserbahan?

2. Gamita an mga numero 1, 2, 3 and 4 ha para makuha an:

a. Gidadako-i nga gintampuhan

$$\begin{array}{r} \square \square \\ + \square \square \\ \hline \end{array}$$

b. Gigugutiay nga gintampuhan

$$\begin{array}{r} \square \square \\ + \square \square \\ \hline \end{array}$$

Pagdugang nga may Kabug-usan ngadto ha 99 nga Ginbabag-o an Paggrupo han mga Numero

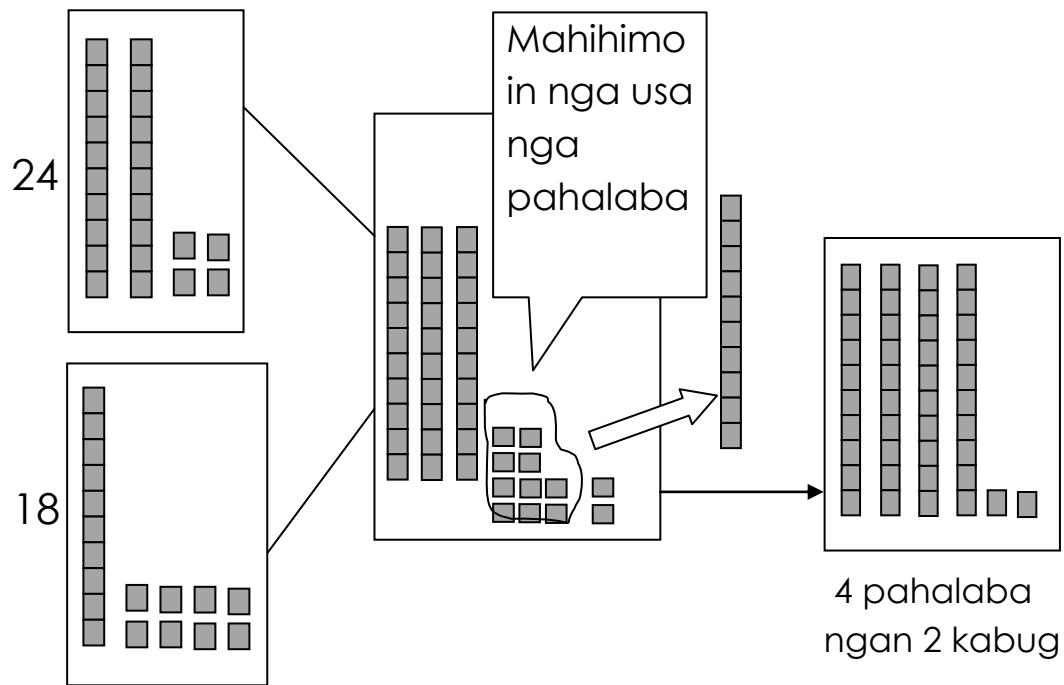
Pagpahinumdom:

Pinmakadto hi Betty ngan Beth ha hardin.

Kinmuha hi Betty hin 24 nga bukad.

Kinmuha hi Beth hin 18 nga bukad. Gintampo nira an mga bukad ha plorera. Pira ngatanan an bukad ha plorera?

Solusyon: Using the longs and units model

Mga Paagi:

1. Pagtampuha an grupo.
 $4 \text{ ka tag-usa} + 8 \text{ ka tag-usa} = 12 \text{ ka tag-usa}$.
Bag-uha an paggrupo.
 $12 \text{ ka tag-usa} = 1 \text{ nga pahalaba ngan } 2 \text{ nga ka tag-usa}$

2. Kahuman, Pagtampuha an pahalaba

$$\begin{array}{r} 1 \\ 24 \\ +18 \\ \hline 42 \end{array}$$

1 nga pahalaba + 2 nga pahalaba + 1 nga pahalaba = 4 pahalaba

o 40 ka tag-usa (Tigamni an 1 nga pahalaba = 10 ka bug-os).

Sanglit, $40 + 2$ ka tag-usa = 42 tag-usa.

o $24 + 18 = 42$ nga ginsusurat nga

$$\begin{array}{r} 24 \\ +18 \\ \hline 42 \end{array}$$

Sanglit, may ada 42 nga bukad ha plorera.

May iba pa nga solusyon sugad han paggamit han pamaagi nga tikang han solusyon ha igbaw; sanglit,

$$\begin{array}{r} 24 \\ +18 \\ \hline 42 \end{array}$$

May ada 42 nga bukad ha plorera.

Timagni:

Ha pagtatampo hin duha nga grupo hin numero nga ginbabag-o an kagrupu,

- Igsurat an mga numero nga pagtatampuhon tipatindog o pahitaas.
- Unaha pagtampo an mga numero ha usa nga linya ngan bag-uha an paggrupuhan kabug-usan ngadtoha tagnapulo nga puwesto kantidad o tag-usa nga puwesto kantidad.
- Pagtampuha an mga numero ha tagnapulo nga puwesto kantidad.

Buruhaton 1

- Igsurat an baton gamit an pahalaba nga proseso hin paggrupo.
 - $24 + 37 = ?$
 - $46 + 35 = ?$
 - $43 + 39 = ?$
 - $36 + 47 = ?$
- Bilnga gihapon iton baton gamit an paagi nga iginpapakita ha igbaw. Igsurat ha imo papel.
- Ano an imo masisiring hintungod han A ngan B? Igsiring kun kay ano.

Paypay han Buruhaton 2

Pagtampuha ngan igurat an baton. Igsurat ha imo papel

$$1. \begin{array}{r} + 28 \\ 25 \\ \hline \end{array}$$

$$2. \begin{array}{r} + 35 \\ 17 \\ \hline \end{array}$$

$$3. \begin{array}{r} + 38 \\ 43 \\ \hline \end{array}$$

$$4. \begin{array}{r} + 48 \\ 27 \\ \hline \end{array}$$

$$5. \begin{array}{r} + 85 \\ \quad 7 \\ \hline \end{array}$$

$$6. \begin{array}{r} + 77 \\ \quad 4 \\ \hline \end{array}$$

$$7. \begin{array}{r} + 68 \\ \quad 5 \\ \hline \end{array}$$

$$8. \begin{array}{r} + 45 \\ 26 \\ \hline \end{array}$$

$$9. \begin{array}{r} + 69 \\ \quad 8 \\ \hline \end{array}$$

Buruhaton 3

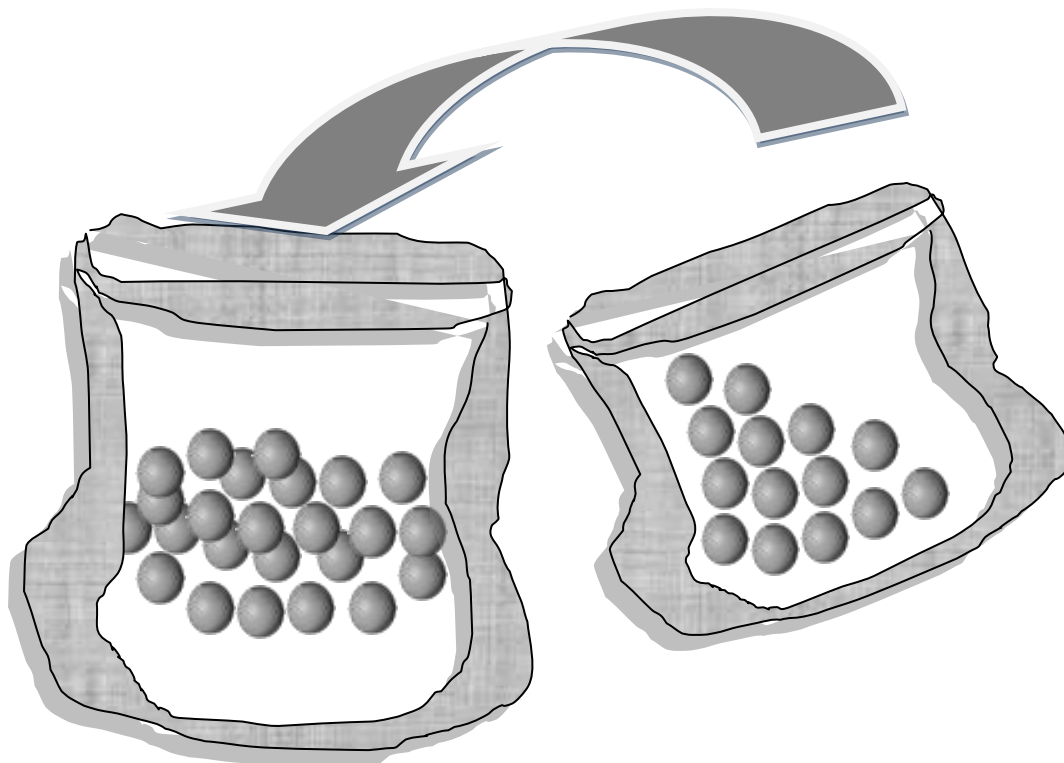
Solbara an mga problema panmatematika.
Isurat an imo baton ha imo **notebook**.

- a) May ada 19 nga lastiko hi Tony.
May ada liwat 14 nga lastiko hi Roy.
Pira ngatanan an ira lastiko?
- b) May ada 18 nga papel nga monyika hi
Connie.
May ada 16 nga papel nga monyika hi
Cynthia.
Pira nga tanan an ira papel nga monyika?
- c) May ada hi Ludy 24 nga **popsicle sticks**.
Hi Trina may ada 28 nga **popsicle sticks**.
Pira nga tanan an ira **popsicle sticks**?
- d) May ada 38 nga kard hi Tracy.
Hi Kara may ada 14 nga kard.
Pira ngatanan an ira kard.

Balay Pag-aradman

- A. May ada ____ aranghita ha bag.
Gindugangan pa ni Tony hin____ nga aranghita.
Pira nga tanan an aranghita ni Tony ha bag yana?

Solbara ha iba-iba nga paagi.

- A. May ada 34 ng **stick** hi Mira. Mira has 34 **sticks**.
Kumuha pa hiya hin 19.
Ginbutang niya nga tanan ha kahon.
Pira na an iya **stick** ngatanan?

Solbara ha iba-iba nga paagi.

Pagdugang ha Hunahuna hin Tulo nga 1- Katudlo nga Numero nga may Kabug-usan Kutob 18

Pagpahinumdom:

Hira Malou, Mira ngan Macy nakadto han baligyaan hin libro.

Hi Malou pumalit hin 3 nga asul nga kahon.

Hi Mira pumalit hin 7 nga pula nga kahon.

Hi Macy pumalit hin 5 nga dulaw nga kahon.

Pira man ngatanan ka kahon an ginpalit han mga babayi?

Solusyon 1:

$$(3 + 7) + 5 = 10 + 5 \quad \circ \quad 3 + (7 + 5) = 3 + 12 \quad \circ \\ = 15 \quad \quad \quad = 15$$

$$(3 + 5) + 7 = 8 + 7 \\ = 15$$

Salit, an tulo nga babayi pumalit hin 15 nga kahon.

Solusyon 2:

$$\begin{array}{r} + \quad 3 \\ \quad 7 \\ \hline \quad 5 \\ \hline 15 \end{array} \quad \begin{array}{r} + \quad 3 \\ \quad 7 \\ \hline \quad 5 \\ \hline 15 \end{array} \quad \begin{array}{r} + \quad 3 \\ \quad 5 \\ \hline \quad 7 \\ \hline 15 \end{array}$$

Salit, an tulo nga babayi pumalit hin 15 nga **boxes**.

Ha pagkuha han kabug-usan o total han 3, 7 ngan 5 ha hunahuna, kuhaa anay an kabug-usan han 3 ngan 7 kahuman igdugang an kabug-usan hini ha 5. Salit mayda kita,

$$\begin{aligned} 3 + 7 &= 10 \\ 10 + 5 &= 15 \end{aligned}$$

Ha pagdugang han 3 nga usa- katudlo nga numero ha hunahuna, kitaa an 2 ka **addends** nga may ada kabug-usan nga 10 ngan igdugang ini ngadto han nasasalin nga **addend**. Kun waray na **addends** nga may ada kabug-usan nga 10, kuhaa an kabug-usan han 2 nga addends. Igdugang an kabug-usan hini ngadto han nasasalin nga **addends**.

Buruhaton 1: Isurat an pamulong pagdugang ha imo **notebook**. Igsurat an kabug-usan hini. Igpakita kun gin-ano mo pagkuha an kabug-usan hini.

1. $\left\{ \begin{array}{cc} \star & \star \\ \star & \star \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{ccc} \star & \star & \star \\ \star & \star & \star \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{cc} \star & \star \\ \star & \star \end{array} \right\}$
 _____ + _____ + _____ = _____

2. $\left\{ \begin{array}{ccc} \triangle & \triangle & \\ \triangle & \triangle & \triangle \\ \triangle & \triangle & \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{cc} \triangle & \triangle \\ \triangle & \\ \triangle & \triangle \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{cc} \triangle & \triangle \\ \triangle & \triangle \\ \triangle & \triangle \end{array} \right\}$
 _____ + _____ + _____ = _____

3. $\left\{ \begin{array}{ccc} \square & \square & \\ \square & \square & \square \\ \square & \square & \square \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{cc} \square & \square \\ \square & \square \\ \square & \square \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{ccc} \square & \square & \\ \square & \square & \square \\ \square & \square & \square \end{array} \right\}$
 _____ + _____ + _____ = _____

4. $\left\{ \begin{array}{ccc} \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare \\ \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{cc} \blacksquare & \blacksquare \\ \blacksquare & \blacksquare \\ \blacksquare & \blacksquare \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{ccc} \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare \\ \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare \end{array} \right\}$
 _____ + _____ + _____ = _____

5. $\left\{ \begin{array}{cc} \heartsuit & \heartsuit \\ \heartsuit & \heartsuit \\ \heartsuit & \heartsuit \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{cc} \heartsuit & \heartsuit \\ \heartsuit & \\ \heartsuit & \heartsuit \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{cc} \heartsuit & \heartsuit \\ \heartsuit & \heartsuit \\ \heartsuit & \heartsuit \end{array} \right\}$
 _____ + _____ + _____ = _____

Buruhaton 2: Pagdugang ha imo la hunahuna.
Igsurat an kabug-usan hini. Ipakita kun gin-ano mo
pagkuha an kabug-usan hini.

$$\begin{array}{r} 9 \\ 6 \\ + 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 \\ 4 \\ + 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ 4 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \\ 6 \\ + 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ 3 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 \\ 5 \\ + 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \\ 6 \\ + 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ 6 \\ + 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \\ 3 \\ + 4 \\ \hline \end{array}$$

Buruhaton 3: Pagdugang ha imo la hunahuna.
Igsurat an kabug-usan hini. Igpakita kun gin-ano mo
pagkuha an kabug-usan hini.

1.

$$5 + 4 + 6 = \square$$

2.

$$8 + 4 + 3 = \square$$

3.

$$6 + 4 + 8 = \square$$

4.

$$4 + 4 + 3 = \square$$

5.

$$5 + 3 + 2 = \square$$

6.

$$9 + 2 + 5 = \square$$

7.

$$\begin{array}{r} 9 \\ 4 \\ + 2 \\ \hline \end{array}$$

8.

$$\begin{array}{r} 7 \\ 5 \\ + 4 \\ \hline \end{array}$$

9.

$$\begin{array}{r} 7 \\ 3 \\ + 8 \\ \hline \end{array}$$

10.

$$\begin{array}{r} 7 \\ 5 \\ + 6 \\ \hline \end{array}$$

11.

$$\begin{array}{r} 8 \\ 3 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$$

12.

$$\begin{array}{r} 7 \\ 6 \\ + 4 \\ \hline \end{array}$$

Buruhaton Pag-aradman ha Balay

Solbara an kada problema panmatematika ha hunahuna. Igpakita kun gin-ano mo pagkuha han imo baton.

1.

Hi Tin-Tin mayda 9 nga krayola
Hi Tracy nagdugang hin 5 pa.
Hi Tom naghatag kan Tin-Tin hin 3 pa.
Pira ngatanan an krayola ni Tin-Tin?

Total nga numero han krayola: _____

2.

Hi Corina nanguha hin 8 nga dulaw nga santan .
Hi Trina nanguha hin 6 nga busag nga santan.
Hi Toni nanguha hin 5 nga pula nga santan.
Ginbutang nira ngatanan an bukad ha **basket**.
Pira ngatanan an bukad ha **basket**?

Total nga numero han bukad: _____

3.

Hi Billy may 8 nga holen.
Gintagan ni Tim hi Billy hin 5 pa.
Naghatag hin 3 pa hi Jose.
Pira ka darudamo an holen ni Billy ngatanan?

Total nga numero han holen: _____

4.

Hi Luis nanguha hin 2 nga pangti-on.

Hi Ben nangolekta hin 9 pangti-on.

Hi Rico nangolekta hin 5 nga pangti-on.

Pira nga pangti-on ngatanan an nakolekta han 3 nga lalaki?

Total nga numero han pangti-on: _____

5.

Hi Cathy pumalit hin 8 nga tinapay.

Hi Luz pumalit hin 7 nga tinapay.

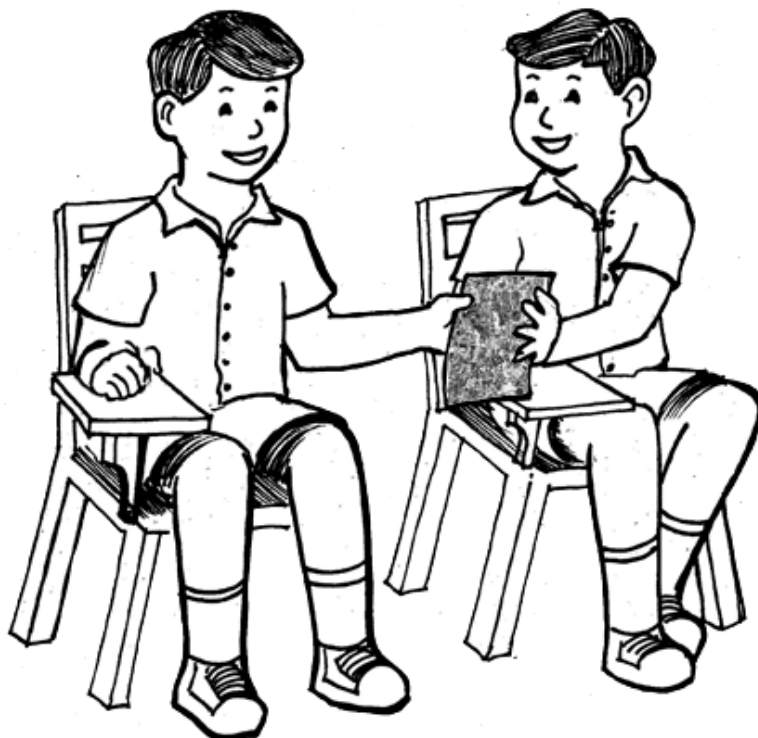
Hi Rey pumalit hin 3 nga tinapay.

Pira ngatanan an tinapay nga ginpalit han mga bata?

Total nga numero han mga tinapay: _____

Pagdugang ha Hunahuna hin 2- Katudlo ngan 1- Katudlo nga Numero nga Ginbabag-o an Paggrupo

Pagpahinumdom:

Hi Tom ngan hi Totoy magsangkay.

Nangolekta hira hin **sticker**.

May ada hi Tom 18 nga **sticker**.

May ada hi Totoy 9 pa nga **sticker**.

Pira ngatanan an **sticker** ni Tom?

Solusyon:

$$\begin{array}{r} 1 \\ 18 \\ +9 \\ \hline 27 \end{array}$$

Salit, hi Tom mayda 27 nga **sticker** ngatanan.

Pagdugang hin $18 + 9$ ha hunahuna, nagamit kita han masunod nga mga ideya:

Pagdugang hin 2- katudlo ngan 1- katudlo nga numero nga ginbabag-o an paggrupo ha hunahuna. Siyahan ipakita ta ha 2- katudlo nga pinahaluag nga porma. Kahuman idugang an 3 nga numero ha hunahuna.

Salit

$$\begin{aligned} 18 + 9 &= (10 + 8) + 9 \\ (10 + 8) + 9 &= 10 + 17 \\ &= 27 \end{aligned}$$

Buruhaton 1: Pilia an eksakto nga total o kabug-usan. Igpakita kun paunan-o mo nakuha an kabug-usan.

1.

$$\begin{array}{r} 27 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$$

32 33 34 35

2.

$$\begin{array}{r} 38 \\ + 4 \\ \hline \end{array}$$

42 43 44 45

3.

$$\begin{array}{r} 29 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$$

32 33 34 35

4.

$$\begin{array}{r} 18 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$$

22 23 24 25

5.

$$\begin{array}{r} 19 \\ + 8 \\ \hline \end{array}$$

27 26 25 24

6.

$$\begin{array}{r} 45 \\ + 6 \\ \hline \end{array}$$

39 51 54 55

Buruhaton 2: Pagdugang ha hunahuna. Igsurat an kabug-usan.

1.

$$\begin{array}{r} 25 \\ + 9 \\ \hline \end{array}$$

2.

$$\begin{array}{r} 15 \\ + 8 \\ \hline \end{array}$$

3.

$$\begin{array}{r} 35 \\ + 6 \\ \hline \end{array}$$

4.

$$\begin{array}{r} 23 \\ + 8 \\ \hline \end{array}$$

5.

$$\begin{array}{r} 24 \\ + 7 \\ \hline \end{array}$$

6.

$$\begin{array}{r} 28 \\ + 6 \\ \hline \end{array}$$

7.

$$\begin{array}{r} 45 \\ + 8 \\ \hline \end{array}$$

8.

$$\begin{array}{r} 35 \\ + 7 \\ \hline \end{array}$$

9.

$$\begin{array}{r} 28 \\ + 8 \\ \hline \end{array}$$

10.

$$\begin{array}{r} 38 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$$

11.

$$\begin{array}{r} 35 \\ + 6 \\ \hline \end{array}$$

12.

$$\begin{array}{r} 42 \\ + 9 \\ \hline \end{array}$$

Balay Pag-aradman

Solbara an kada problema matematika ha hunahuna .

1.

May ada 17 nga sarapati ngan 9 nga parrot. Pira man nga tamsi ngatanan ?

2.

May ada 25 nga lalaki ngan 8 nga babayi. Pira man ngatanan an mga bata?

3.

May ada 26 nga sunoy ngan 9 nga ugang? Pira man an manok ngatanan?

4.

May ada 19 nga pula nga lobo ngan 5 nga asul nga lobo. Pira man ngatanan an lobo?

5.

Hi Anna may ada 19 nga busag nga rosas ngan hi Maria may ada 6 nga pula nga rosas? Pira man ngatanan an mga rosas?

6.

Ha Rizal Elementary School, may ada 28 nga mga lalaki ngan 9 nga mga babayi nga Grade 1 nga mga magturutdo. Pira man ngatanan an Grade 1 nga magturutdo?

7.

Hi Jane pumalit hin mga kendi para iya kaadlawan. May ada 36 nga tsokoleyt kendi ngan 9 nga mint kendi. Pira man ngatanan an mga kendi?

8.

May ada 15 nga bayabas ngan 8 nga mangga. Pira man ngatanan an prutas?

Paghahatag hin Usa Kapaagi nga Solusyon ha Problema Panmatematika Bahin han Pagdudugang han Bug-os nga Numero nga Kuwarta

Pagpahinumdom:

Gin-imbatar ni Cathy an iya kasangkayan ha iya ika-7 nga kaadlawan.

Nag-andam an iya nanay hin tinapay nga may palaman, **spaghetti** ngaan prito nga manok.

May ada 18 nga lalaki ngaan 15 nga babayi nga pumakadto ha iya party.

Pira ngatanan an mga bata nga pumakadto ha iya party?

Tigamni naton an mga nasunod ha paghatag hin solusyon ha problema panmatematika:

1. Ano an mga ginhatag nga impormasyon?

Asya ini an mga impormasyon: May ada 18 nga lalaki ngan 15 nga babayi nga pumakadto ha iya **party**.

2. Ano an ginpapakiana ha problema?

Ginpapakiana ha problema an bug-os nga numero han mga bata nga pumakadto ha **party**.

3. Paunan-o naton igsusurat ha numero nga paagi an problema?

Igsusurat naton an problema ha numero nga paagi:

bug-os nga numero han mga bata = $18 + 15$

Solbaron naton yana an problema panmatematika:

$$\begin{array}{r} 18 \\ + 15 \\ \hline 33 \end{array}$$

33 ngatanan nga bata nga pumakadto ha **party**.

Tigamni: Ha pagsolbar han problema

panmatematika, susundon naton ini nga mga paagi:

1 nga Paagi: Basaha ngan intindiha an problema.

- o pag-admi an mga impormasyon ngan kun ano an gin-aaro ha problema.

1 nga Paagi: Pagplano pagsolbar

- igdrowing an problema (kun kinahanglan) ngan lgsurat ha numero nga paagi.

1 nga Paagi: Igpadayon an plano. Solbara an problema panmatematika ha numero nga paagi.

1 nga Paagi: Siguruha nga kesakto an imo baton.

Buruhaton 1

Kopyaha ngan kompletuha an tsart ha imo

notebook. Ginhimo na an una nga linya para ha imo

Problema panmatematika	Ano an ginpapakiana:	Mga detalye:	Pagdugang nga pamulong
May 4 nga misay hi Pat. May 6 nga ayam hi Pilar. Pira ngatanaan an ira ginmamangnuhan nga hayop?	Ngatanaan nga misay ngan ayam	4 nga misay 6 nga ayam	Ngatanaan nga hayop nga ginmamangnuhan = $4 + 6$
Kumaon hi Sid hin 12 jelly nga kendi. Kumaon liwat hi Pit hin 9 nga jelly nga kendi. Pira ka jelly nga kendi an ira ginkaon?			
Lumukso hi Sam hin 10 ka beses. Lumukso hi Tina hin 8 ka beses. Pira ka beses hira ngatanaan lumukso?			

<p>May 26 pesos hi Cora. Gintagan pa hiya hin 5 ka pesos han iya nanay. Pira ngatanan an kuwarta ni Cora?</p>			
<p>May ada 22 nga dahon hi Pedro. May 3 nga dahon hi Tintin. Pira nga tanan an ira dahon?</p>			
<p>Nagbayad hi candy hin 11 ka pesos para han art paper. Nagbayad gihapon hiya hin 5 pesos para ha felt paper.Pira nga tanan an ginbaydan ni Candy?</p>			

Buruhaton 2

Basaha an kada problema ngan batona an mga pakiana.

Napakadto hi Tomas ngan Peter ha pasyadahan.

Nakakita hira hin 10 nga babayi ngan 9 nga lalaki nga nag-uuyag.

1. Ano an mga detalye?
2. Ano an ginpapakiana han problema panmatematika?
3. Paunan-o an problema panmatematika ha numero nga pamulong?
4. Paunan-o mo sosolbaron an problema?

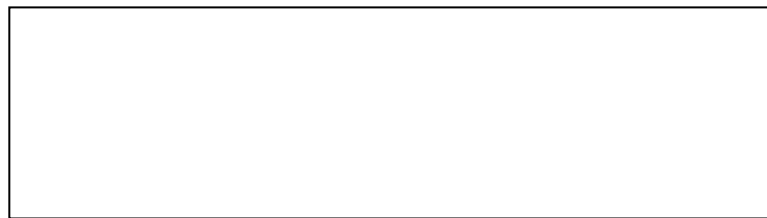
5. Ano an baton?

Nagbayad hin 12 ka pisos hi Terry para han aranghita.

Nagbayad hi Cora hin 10 ka pisos para han mayabas.

Pira nga tanan an ira ginbaydan?

1. Ano an mga detalye?
2. Ano an ginpapakian han problema panmatematika?
3. Paunan-o an problema ha numero nga pamulong?
4. Paunan-o mo sosolbaron an problema panmatematika?

5. Ano an baton?

Buruhaton 3

Solbara an kada usa nga problema panmatematika. Igsurat an imo baton ha imo papel.

1. Gumamit an nanay hin 12 nga bonay para ha paghimo hin **cupcake**.
Gumamit liwat hiya hin 24 nga bonay han paghimo hin **leche flan**.
Pira ngatanan nga bonay an iya gingamit?
2. May 11 nga kandila hi Mila.
May 24 nga kandila hi Bert.
Pira ngatanan an ira kandila?
3. Nakaganansya hi Toti hin 25 ka pisos han pagbaligya hin tinapay han Lunes.
Nakaganansya liwat hiya hin 20 ka pisos han Martes.
Pira ngatanan an iya naganansya sakob han duha ka adlaw?
4. May 45 ka pisos hi Betty.
Gintagan hiya hin 40 ka pisos han iya tatay.
Pira ngatanan an kuwarta ni Betty?

Balay Pag-aradman

Solbara an problema ha iba-iba nga pamaagi.

Pumalit hi Nicky hin __ **cake**

para ha iya sangkay.

Pumalit hi nanay hin __ nga **cake**

Ginpaputos nira an ngatanan nga

ha **bag**
nga papel.

Pira ngatanan an ira **cake**?